

การใช้สื่อเพื่อขับเคลื่อนงาน ชีวิตสาธารณะ จ.อุบลราชธานี

บทเรียนและประสบการณ์
จากโครงการประเทศสยามของ (อนุภูมิภาคสุ่มแม่น้ำโขง)
และการใช้สื่อภายในโครงการชีวิตสาธารณะ-ท้องถิ่นน่าอยู่ จ.อุบลราชธานี

สืบเสาะ สืบถึงสรรพสิ่งบน
คนดี ความดี ของดี

โครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ - ท้องถิ่นน่าอยู่ จังหวัดอุบลราชธานี ชั๊กแพง...แปงอุบล*

หนังสือชุดความรู้จากการทำงานเล่มนี้ เกิดขึ้นจากการถอดบทเรียน และสังเคราะห์เรียบเรียงผ่านการปฏิบัติงานจริง รวมทั้งประสบการณ์ การเรียนรู้ภายใต้ชุดโครงการชีวิตสาธารณะ - ท้องถิ่นน่าอยู่ ซึ่งแนวทางการผลักดันเรื่องชีวิตสาธารณะ (Healthy Public Life) และการสร้างท้องถิ่นให้น่าอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี นอกจากมุ่งเน้น การเรียนรู้รากเหง้าของบ้านเมืองผ่านการทำงานสืบค้นเรื่องราวดี ๆ ที่เป็นภูมิปัญญาเมืองของท้องถิ่นแล้ว ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนา วิถีชีวิตสาธารณะควบคู่กับการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้เรื่องการจัดการ เมืองโดยผลักดันเรื่องการใช้ที่ว่างสาธารณะของเมือง ส่งเสริมให้เกิด การร่วมสร้างชีวิตหมู่เหล่าเพื่อสร้างสรรค์ท้องถิ่นที่น่าอยู่และยั่งยืน โดยให้หลักการความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องเรื่องทางกายภาพเป็นเครื่องมือประกอบอีกทั้งทักษะความรู้ในเรื่องกลไกการสื่อสารสาธารณะ เพื่อสร้างการตื่นรู้และตื่นตัวต่อเรื่องราวในท้องถิ่นอันจะนำไปสู่การ สร้างชีวิตสาธารณะที่เข้มแข็งของท้องถิ่น

เป้าหมายและความมุ่งหวัง

ของโครงการชีวิตสาธารณะฯ จ.อุบลราชธานี

- ☉ พลเมืองชาวอุบลราชธานีเกิดจิตสำนึกร่วม ในความเป็นคนท้องถิ่น และร่วมแก้ปัญหาของ ส่วนรวม
- ☉ เกิดกระบวนการทำงานในระดับภาคท้องถิ่น ซึ่งสามารถแสวงหาทางเลือกใหม่ ๆ ในการ พัฒนาท้องถิ่นของตนเองด้วยตัวเอง
- ☉ เกิดองค์ความรู้ และวิธีการจัดการองค์ ความรู้ที่มีฐานมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่ง สามารถนำไปปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในสถาน- การณ์ปัจจุบันและอนาคตได้อย่างเหมาะสม

* ชั๊กแพง...แปงอุบล เป็นชื่อความเคลื่อนไหว ซึ่งคุณพ่อบำเพ็ญ ณ อุบล คุณพ่อสุวิษ คุณผล อาจารย์ประจำภัค บัญชาธิปไตย และผู้อาวุโสในท้องถิ่นอุบลเป็นผู้ตั้งให้ แทนชื่อเรียกโครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ - ท้องถิ่นน่าอยู่ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อสื่อความหมายถึงความรัก ความห่วงใยในบ้านในเมือง และนำมาซึ่งการร่วมสร้างร่วมทำสิ่งที่ดีงามเพื่อท้องถิ่นอุบลสืบไป

การใช้สื่อเพื่อขับเคลื่อนงานชีวิตสาธารณะ จ.อุบลราชธานี

บทเรียนและประสบการณ์จากโครงการประเทศซีมของ (อนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง)
และการใช้สื่อภายในโครงการชีวิตสาธารณะ - ห้องถื่นหน้าอยู่ จ.อุบลราชธานี

ชุดความรู้จากการทำงาน เล่ม 2

การใช้สื่อเพื่อขับเคลื่อนงานชีวิตสาธารณะ จ.อุบลราชธานี

บทเรียนและประสบการณ์จากโครงการประเทศฮิมของ (อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง)
และการใช้สื่อภายในโครงการชีวิตสาธารณะ - ท้องถิ่นน่าอยู่ จ.อุบลราชธานี

พิมพ์ครั้งแรก

มิถุนายน 2549

จำนวนพิมพ์

1,000 เล่ม

ที่ปรึกษา

อ.ขวัญสรวง อติโพธิ เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ กาญจนา ทองทั่ว

ผู้เขียนและเรียบเรียง

วิลาวัลย์ เอื้อวงศ์กุล สุภาพร นิภานนท์

ข้อมูลและเนื้อหา

คันสนีย์ ชินาภาษ นางลักษณ์ ดิษฐวงษ์ ชีรพล อ้นมัย คิต แก้วคำชาติ

ออกแบบปก/รูปเล่ม

Media by Friends Group

จัดพิมพ์โดย

โครงการชีวิตสาธารณะ-ท้องถิ่นน่าอยู่ จ.อุบลราชธานี (ฮักแพง...แบ่งอุบล)

ภายใต้

มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

693 ถนนบำรุงเมือง แขวงเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

โทรศัพท์ 0-2621-7810-2 โทรสาร 0-2621-8043-4 www.ldinet.org

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

ฮักแพง...แบ่งอุบล
สนับสนุนโดย สสส.

โครงการวิจัยและพัฒนา
ชีวิตสาธารณะ-ท้องถิ่นน่าอยู่

มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI)

สสส. สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ

การสื่อสารที่ทรงอำนาจนั้น
ย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้จากทฤษฎี
หรือข้อปฏิบัติใดที่ตายตัว
หากเป็นกลไกแห่งการสื่อสาร
ที่ต้องปรับเปลี่ยนและลื่นไหลไปตามบริบท
เงื่อนไขของสภาวะการทำงานที่แวดล้อม
ให้มากที่สุด

สารบัญ

เกริ่นนำ

ยกแรก

รู้จัก 'ประเทศอิมของ' พอสังเขป.....	8
เวทีสาธารณะ...ช่องทางการสื่อสารที่ถูกเลือก.....	9
7 ครั้ง 7 แบบ ... กับเวทีสาธารณะที่ผ่านมา.....	10
คนทำงานเรียนรู้อะไร...จากสื่อเวทีสาธารณะ	18
❖ "เขตการค้าเสรี" ความตื่นตัวใหม่ของท้องถิ่นอุบลฯ	18
❖ องค์กรที่แตกต่าง...นำมาสู่ความร่วมมือที่หลากหลาย.....	19
❖ สื่อครั้งเดียวอย่างเดี๋ยวไม่พอ...แต่ต้องทำต่อ ๆ ไปให้หลากหลาย.....	19
❖ ตั้งชื่อเวทีดีเรียกคนได้...ตั้งชื่อไกลไล่คนหนี.....	20
❖ ยิ่งคนฟังแตกต่าง...ยิ่งต้องทำงานให้หนักขึ้น.....	21
❖ สถานที่โล่งแจ้งดี...แต่ก็ไม่หนีปัญหา.....	22
❖ รู้ลึก รู้ดี...แต่เท่านี้ไม่พอ.....	23
❖ ตาที่สาม...หนทางที่พาเวทีสู่ความสำเร็จ.....	24
❖ เสียงสะท้อน...จากคนร่วมงาน.....	24
บทสรุปและทิ้งท้าย.....	26

ยกหลัง

เพราะตั้งใจบอก...จึงต้องตั้งใจสื่อ.....	29
⊕ เหตุที่ต้องสื่อสาร	29
⊕ ‘ฮักแพง...แปงอุบล’ แค่อือก็สื่อแล้ว.....	30
⊕ ใครคือกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง	32
⊕ จะรุกหรือรับ...ก็ต้องวางแผนและออกแบบ.....	37
⊕ เลือกใช้สื่ออย่างไร...ไปให้ถึงเป้าหมาย.....	45
สื่ออย่างไร...ให้มียุทธศาสตร์.....	47
บทสรุปและทิ้งท้าย.....	49
ยกสุดท้าย...ท้ายสุด.....	50

เกริ่นนำ

⊕ ไม่มีใครปฏิเสธว่า สื่อ คือ อาวุธสำคัญสำหรับการระดมพลังทางสังคม จนใครบางคนกล่าวไว้ว่า **‘มีสื่อ มีอำนาจ’** และเมื่อพิจารณาถึงการเผยแพร่และขยายแนวคิดเรื่อง **ชีวิตสาธารณะ** ซึ่งเป็นคำใหม่ที่อาจฟังง่ายแต่ทว่าเข้าใจยาก และยังเป็นเรื่องใหม่ในการรับรู้และเข้าใจของคนทั่วไป การให้ความสำคัญกับการสื่อสารจึงยิ่งกลายเป็นความจำเป็นที่ไม่อาจมองข้าม เช่นเดียวกับการทำเรื่องนามธรรมให้เป็นรูปธรรม แต่ด้วยคุณลักษณะเฉพาะและข้อจำกัดของสื่อแต่ละประเภท ทำให้เราต้องทุ่มเทกับการวางแผนคิดและออกแบบการใช้สื่อหลาย ๆ อย่างเป็นไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้ เพื่อไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้มากที่สุด

ภายใต้โครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ - ห้องถิ่นน่าอยู่ จ.อุบลราชธานี หรืออีกแห่ง...แปงอุบล แม้จะมีความพยายามในการใช้สื่อที่ทั้งแตกต่างและหลากหลาย เพื่อเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันเรื่องชีวิตสาธารณะ แต่ก็พบว่า ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องคนงาน งบประมาณ และประสิทธิภาพของคณะทำงาน ได้กลายเป็นการเรียนรู้ทั้งถูกและผิดระหว่างกระบวนการทำงานขับเคลื่อนแนวคิดชีวิตสาธารณะฯ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ชุดความรู้เล่มนี้จึงมีใช้หนังสือวิชาการด้านสื่อสารมวลชนที่จะอธิบายความเป็นวิชาชีพทางสื่อสารมวลชนได้อย่างครบถ้วน แต่หากเป็นเพียงบันทึกจากประสบการณ์ซึ่งหวังว่าจะร่วมแบ่งปันเป็นความรู้และบทเรียนอันมีค่าต่อการทำงานสื่อสารสาธารณะในภาคประชาสังคมทั้งแก่งจังหวัดอุบลราชธานีและท้องถิ่นอื่น ๆ ต่อไป

ยกแรก

 รู้จัก “ประเทศฮิมของ” พอลังเขป

หนึ่งในประเด็นการขับเคลื่อนงานของโครงการชีวิตสาธารณะ...ท้องถิ่นนำอยู่ จ.อุบลราชธานี หรืออีกแห่ง...แฉงอุบล คือ การขับเคลื่อนงานในประเด็นอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง หรือในชื่อว่า “ประเทศฮิมของ” ซึ่งเริ่มต้นมาจากการพูดคุยและระดมความคิดเห็นจากพลเมืองอุบลหลากหลายอาชีพที่มีความสนใจในนโยบายระดับนานาชาติในเรื่องของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่มีผลเกี่ยวข้องกับจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งถือเป็นเมืองชายแดน 3 ประเทศ คือ ไทย ลาว และกัมพูชา

ทั้งนี้ สังคมส่วนใหญ่มีความตระหนักเรื่องระดับของการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายน้อยมาก อุบลราชธานีเป็นจังหวัดสำคัญที่มีส่วนได้เสียเป็นอย่างสูงไม่ว่านโยบายระดับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงจะเดินหน้าไปในทิศทางใดก็ตาม ขณะที่ประเด็นเรื่องของเขตการค้าเสรีที่รัฐบาลไทยก้าวรุกทำข้อตกลงกับหลากหลายประเทศก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และข้อสัญญาต่าง ๆ ล้วนมีผลกระทบอย่างสูงต่อคนอุบลราชธานี แต่การตระหนักถึงเรื่องนี้ พบว่า มีน้อยมาก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่รัฐบาลไทยมุ่งให้ความสนใจในความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยหวังในด้านของเศรษฐกิจ และการก้าวรุกให้ไทยเป็นศูนย์กลางการลงทุนที่หลากหลาย ทั้ง การคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยว และการพาณิชย์ นโยบายผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการหรือ “ผู้ว่า

CEO” เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายระดับจังหวัดเพื่อสอดคล้องกับนโยบายที่เกี่ยวกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
ดังนั้นแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดอุบลราชธานีจึงต้องจัดทำให้สอดคล้องกับนโยบายหลักของประเทศ

ด้วยเหตุนี้ ประเด็นการขับเคลื่อนงานเพื่อสื่อสารความเป็นไปของเรื่องราวในประเทศอิมของจึงถือเป็นโครงการย่อยหนึ่งของโครงการชีวิตสาธารณะฯ จ.อุบลราชธานี ด้วยหวังจะสร้างการรับรู้ ความตระหนัก
และความเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงในระดับอนุภูมิภาคที่จะมีผลโดยตรงต่อจังหวัดอุบลราชธานีเอง
ในอนาคต

เวทีสาธารณะ...ช่องทางสื่อสารที่ถูกเลือก

 การขับเคลื่อนงานประเทศอิมของ ด้วยลักษณะของเนื้องานที่เป็นงานเชิงวิชาการ เพื่อสร้าง
ความเข้าใจก่อนแปรไปสู่การเรียนรู้แบบเท่าทัน อาศัยรูปแบบการขับเคลื่อนงานในรูปของ "เวทีสาธารณะ"
เพื่อการสื่อสาร การให้ข้อมูล ความรู้ สร้างความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยคณะทำงานหลัก
ซึ่งประกอบด้วย ฮักแพง...แปงอุบล และ โครงการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมในการส่งเสริม
และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จ.อุบลราชธานี (คสม.) ได้เลือกหัวข้อหลักในการนำเสนอ คือ เรื่องเขตการค้าเสรี
หรือ FTA เนื่องจากเห็นว่า มีผลกระทบมากอย่างชัดเจนต่อจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งในเรื่องของการเกษตรกรรม
เศรษฐกิจ ธุรกิจการค้าระดับท้องถิ่น และแม้แต่ในเรื่องของระบบการสาธารณสุข สุขภาพที่เกี่ยวข้องกับ
ยา พืชตัดแปลงพันธุกรรม หรือ GMOs แต่ปรากฏว่าการรับรู้ในเรื่องนี้ค่อนข้างน้อยมาก ทั้งนี้ประเมินจาก
การพูดคุยกับกลุ่มองค์กรที่ทำงานร่วมกับองค์กรชาวบ้านหลายแห่งซึ่งยังไม่เข้าใจเรื่องเขตการค้าเสรี
แต่ได้รับผลกระทบไปถ้วนหน้าแล้ว เช่น มะละกอบนเปื้อนจีเอ็มโอที่หลุดรอดไปสู่แปลงปลูกที่ ต.โนนกาเส้น
อ.ลำโรง จ.อุบลราชธานี รวมทั้งเรื่องการค้ารับภาระค่าใช้จ่ายยาบางตัวที่มีราคาแพง เพราะติดในเรื่องสิทธิบัตรยา
เป็นต้น

การเลือกวันและเวลาการจัดงานส่วนใหญ่เลือกจัดในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์เฉพาะครึ่งวันเช้า
เพราะเป็นวันหยุดที่คนส่วนใหญ่น่าจะมีความพร้อมหรือเป็นอีกกิจกรรมทางเลือกหนึ่งของผู้คนได้
และเลือกสถานที่ที่เป็นสถานที่เปิด เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และง่ายต่อการเข้าถึง

📁 7 ครั้ง 7 แบบ...กับเวทีสาธารณะที่ผ่านมา

📖 เวทีสาธารณะซึ่งจัดขึ้นภายใต้โครงการประเทศฮิมของมีด้วยกันทั้งหมด 7 ครั้ง ดังนี้

1. เวทีสาธารณะ "ยุทธศาสตร์เมืองชายแดน จากนโยบายสู่สาธารณะ" จัดในวันที่ 3 เมษายน 2547 ณ ลานไพร ช้างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จ.อุบลราชธานี ซึ่งถือเป็นการเปิดตัวโครงการประเทศฮิมของครั้งแรก นำเสนอในประเด็นของรายละเอียดยุทธศาสตร์จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากนโยบายผู้ว่าฯ CEO อย่างไรก็ตาม การจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัดอุบลราชธานี ไม่ได้เกิดขึ้นแบบโดดเดี่ยว แต่มีความเกี่ยวพันถึงประเทศเพื่อนบ้านและนโยบายของรัฐบาล การเชิญวิทยากรจึงหลากหลาย 7 ท่าน ดังนี้ นายกฤษเพชร ศรีปาน รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี นพ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ วุฒิสมาชิก จ.อุบลราชธานี นายองอาจ ตั้งมิตรประชา ประธานหอการค้า จ.อุบลราชธานี ดร.ประกอบ วิโรจน์ภูมิ อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ดร.กนกวรรณ มะโนรมย์ ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง นางทรงคึกา จำปาศรี กลุ่มกุหลาบเหลือง ชื่องเม็ก และนายศุภลักษณ์ กาญจนขุนดี นักหนังสือพิมพ์และนักวิชาการอิสระ โดยมีคุณสุชัย เจริญมุขยันทน์ ดำเนินรายการ

2. เวทีสาธารณะ "เขตการค้าเสรี...เรื่องใกล้ชีวิตชีวิตคนอุบล" นำเสนอในประเด็นภาพรวมเขตการค้าเสรีและผลกระทบต่อภาคเกษตรไทย จัดในวันอาทิตย์ที่ 25 กรกฎาคม 2547 ณ อุทยานบุญนิยม โดยมีวิทยากร 4 ท่าน คือ นายจักรชัย โฉมทองดี นักวิชาการอิสระจากกลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน หรือ FTA WATCH นพ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ วุฒิสมาชิก จ.อุบลราชธานี สมณะโพธิรักษ์ จากชุมชนสนโตโคก นางวิไลวรรณ ธานี เกษตรกรจาก อ.น้ำยืน ดำเนินรายการโดย อ.นพพร พันธุ์เพ็ง

เวทีสาธารณะครั้งที่ 2 ภายใต้หัวข้อนี้ได้รับความสนใจค่อนข้างดี มีผู้เข้าร่วมเวทีประมาณ 150 คน จากหลากหลายอาชีพ ทั้งเกษตรกร นักศึกษา ข้าราชการ เพราะรูปแบบการเสวนาเป็นการพูดคุยและระดมความคิดเห็นที่ไม่เป็นทางการมากนัก ทั้งยังมีการแสดงละครหุ่นมือเรื่อง "นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์" จากคณะละครหุ่นฮักแพง มาร่วมสร้างสีสันด้วย

เวทีสาธารณะภายใต้หัวข้อนี้สื่อสารไปยังคนอุบลราชธานีว่า นับจากวันที่ประเทศไทยได้เดินทางลงนามข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศต่าง ๆ และกำลังเดินทางเจรจากับประเทศมหาอำนาจของโลกอย่างสหรัฐอเมริกา นั้น คลื่นความเปลี่ยนแปลงกำลังรุกคืบเข้าสู่ประเทศไทย และมีผลพลิกโฉมหน้าระบบเศรษฐกิจเมืองไทยทั้งระบบ

สำหรับ จ.อุบลราชธานี ต่อไปนี้เขตการค้าเสรีไม่ใช่เรื่องไกลตัวท่านอีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นเมืองชายแดน แหล่งเกษตรกรรมชั้นเยี่ยม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่ามหาศาล เวทีสาธารณะภายใต้หัวข้อนี้ได้มุ่งบอกว่า การปรับตัวเร่งศึกษาข้อมูลผลกระทบ เรียนรู้อย่างเท่าทันกับสิ่งที่รัฐบาลดำเนินการอยู่ตอนนี้คือ การตั้งรับกับความเปลี่ยนแปลงอย่างมีสติตนเอง

3. เวทีสาธารณะ "ข้าวไทยและพืชตัดต่อพันธุกรรม (GMOs)" จัดในวันอาทิตย์ที่ 29 สิงหาคม 2547 ณ อุทยานบุญนิยม มีวิทยากร 3 ท่านคือ นายพรวิษ ศิลาอ่อน นักวิชาการพาณิชย์ กลุ่มเจรจาสินค้าเกษตรและสิ่งแวดล้อม กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ นายมนตรี โภคัลวัฒน์ เลขานุการสมาคมเกษตรกรรมก้าวหน้า อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี และนายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ ผู้อำนวยการองค์การความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทย (BIOTHAI) ดำเนินรายการโดย อ.สุเชาว์ มีหนองหว้า การเสวนาครั้งนี้ยังได้รับเกียรติจาก ศ.ระพี สาคริก อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และบิดาแห่งกล้วยไม้ไทย เข้าร่วมฟังตลอดการเสวนาและได้ร่วมแสดงความคิดเห็นที่มีคุณค่าด้วย

เวทีสาธารณะครั้งนี้ได้รับความสนใจอย่างมาก กระทั่งศาลาหลังใหม่ของอุทยานบุญนิยมไม่สามารถรองรับได้เพียงพอ เอกสารประกอบการเลือกซื้ออาหารไม่ปนเปื้อน GMOs ก็มีไม่เพียงพอกับความต้องการ ประเมินการว่ามีผู้เข้าร่วมฟังประมาณ 300 คน จากหลากหลายอาชีพ โดยชนชั้นกลางในอุบลราชธานีให้ความสนใจมาร่วมฟังเพิ่มขึ้น

เนื้อหาการเสวนาในเวทีสาธารณะครั้งนี้ แม้ไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนถึงผลเสียของพืชตัดแต่งพันธุกรรม (GMOs) และความชัดเจนเกี่ยวกับการเปิดเสรีข้าวที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชนคนอุบลราชธานีและคนไทยเท่าใดนัก แต่ก็นับว่าเป็นโอกาสหนึ่งที่เปิดช่องทางให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ประกอบการตัดสินใจในสิ่งที่รัฐบาลกำลังดำเนินการ

4. เวทีสาธารณะ "คนอุบลรู้ทัน GMOs" จัดเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2547 ณ ลานจอดรถสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี โดยรายการนี้มีการถ่ายทอดสดทาง FM 103.5 รายการทุ่งศรีเมือง...ทุ่งเรืองเมืองอุบล และรายการสภาข้าวแลง รวมทั้งบันทึกเทปออกอากาศทางเคเบิลทีวีท้องถิ่น คือ โสภณเคเบิลทีวี ราชธานีเคเบิลทีวี และพิวลเคเบิลทีวี โดยวิทยากร 7 ท่านคือ นายคำพวง ทัดเทียม เกษตรกรจาก อ.ลำโรง นางวิลาวัลย์ ศิริกุล ตัวแทนผู้บริโภค ประธานชมรม ผู้สูงอายุ จังหวัดอุบลราชธานี ดร.สุวิพร เกตุงาม นักวิชาการ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี นายชวลิต องควานิช รองประธานหอการค้าจังหวัดอุบลราชธานี นายภาณุศักดิ์ คำยา เกษตรจังหวัดอุบลราชธานี นพ.วุฒิไกร มุ่งหมาย นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี และนายอุบล อยู่หว่า เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคอีสาน ดำเนินรายการโดยนายสุชัย เจริญมุขยันท และ ดร.จักร์พันธ์ชูเพชร

การพูดคุยภายใต้หัวข้อนี้ เป็นความต่อเนื่องมาจากความสนใจจากเวทีสาธารณะเรื่องข้าวไทย กับ GMOs ประกอบกับสถานการณ์ในพื้นที่ที่มีข่าวเรื่องมะละกอ GMOs หลุดรอดในแปลงเกษตรกร อ.ลำโรง เวทีสาธารณะครั้งนี้จึงพูดเรื่อง GMOs ที่ใกล้ตัวคนอุบลราชธานี คือเรื่องอาหาร ตัดแต่งพันธุกรรม ซึ่งหลายคนมีความกังวลถึงเรื่องความปลอดภัย โดยการพูดคุยไม่ได้สรุปประเด็นว่า GMOs ดีหรือไม่ แต่วิทยากรให้ความรู้ที่หลากหลาย ส่วนการตัดสินใจเป็นเรื่องของผู้บริโภคบนฐานข้อมูลที่ถูกต้อง

การเข้าร่วมในเวทีสาธารณะครั้งนี้ เนื่องจากเลือกช่วงเวลาในช่วงเย็นหลังเลิกงาน มีข้าราชการ ประชาชน องค์กรชาวบ้าน และผู้สนใจเข้าร่วมรับฟัง และแสดงความคิดเห็นประมาณ 80 คน แต่เนื่องจากการถ่ายทอดเสียงออกทางวิทยุชุมชนด้วย จำนวนผู้ฟังจึงกระจายกว้างออกไป

5. เวทีสาธารณะ "สิทธิบัตรยา กับดักอเมริกา กับเขตการค้าเสรี" จัดเมื่อวันอาทิตย์ที่ 10 ตุลาคม 2547 ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี มีวิทยากร 3 ท่านคือ รศ.ดร.จิราพร ลิ้มปานานนท์ คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นายนิมิตร เทียนอุดม ผู้อำนวยการมูลนิธิเข้าถึงเอดส์ และเภสัชกรวรัทยา กิตติวงศ์สุนทร ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์เขต 7 อุบลราชธานี ดำเนินรายการโดย อ.อนุวัฒน์ วัฒนพิชญากร

การพูดคุยในหัวข้อนี้ มุ่งประเด็นไปที่เรื่องของระบบยาซึ่งเป็นเรื่องของสุขภาพและชีวิตคนไทย จึงไม่ควรใช้วิถีคิดในระบบธุรกิจที่คิดถึงแต่เรื่องผลกำไร-ขาดทุน เป็นหลัก มีข้อเสนอจาก เวทีนี้ว่าการเจรจาเรื่องเขตการค้าเสรีนั้น ในประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องยาและบริการสาธารณสุข ต้องยึดหลักการคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อผู้ป่วยและผู้บริโภค รวมถึงการพึ่งตนเองด้านยาและสาธารณสุขเป็นหลัก ถ้ามีผลกระทบต่อการใช้สุขภาพที่ดีจะต้องไม่รับในข้อเรียกร้องเหล่านั้น

การเสวนาจบลงด้วยข้อเรียกร้องว่า ประเทศไทยไม่ควรตกหลุมพรางซึ่งเป็นกับดักที่สหรัฐอเมริกาขุดล่อเอาไว้ เพราะเรื่องยาเกี่ยวข้องกับระบบสุขภาพคนไทย ดังนั้น จึงควรใช้ความรอบคอบในการเจรจาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้ยาและระบบสาธารณสุขของคนไทย

อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้เข้าฟังในเวทีสาธารณะครั้งนี้มีน้อยกว่าทุกครั้งที่ผ่านมา ประมาณ 20-30 คน อาจจะด้วยเรื่องของสถานที่ซึ่งเป็นห้องประชุมแบบปิด และการประสานงานกลุ่มผู้ฟังที่ยังไม่ดีพอ

6. เวทีสาธารณะ **"เติมพลังความคิดเฟื่องพินิจ GMOs"** จัดเมื่อวันอาทิตย์ที่ 3 พฤศจิกายน 2547 ณ ห้องดอกจาน 4 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี รูปแบบของเวทีสาธารณะครั้งนี้ เป็นเวทีความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง ฮักแพง...แบ่งอุบล โครงการ คสม. และคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 30 คน วัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีสร้างความรู้เกี่ยวกับเรื่องพืชตัดแต่งพันธุกรรมทั้งในฝ่ายของผู้ที่สนับสนุนและผู้คัดค้าน เพื่อการขับเคลื่อนประเด็นนี้ต่อไปในอนาคต โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกช่วงเช้าเป็นการอภิปรายให้ความรู้และข่าวความเคลื่อนไหวเรื่องพืชตัดแต่งพันธุกรรมทั้งหมด ส่วนช่วงบ่ายเป็นเวทีการปรึกษาหารือเพื่อช่วยกันขับเคลื่อนงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป

ที่ประชุมได้ปรึกษาหารือกันถึงแนวทางในการทำงานต่อไปในอนาคต กระบวนการจัดเวทีย่อยระดับพื้นที่ ลักษณะของเวที เป้าหมายของการเคลื่อนไหว การติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ งานวิชาการ รวมถึงงานรณรงค์ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อ

7. เวทีสาธารณะ "ธุรกิจท้องถิ่นในกระแสทุนนิยมโลก" จัดเมื่อวันอาทิตย์ที่ 28 พฤศจิกายน 2547 ณ ห้องประชุมโรงแรมเนวาด้า แกรนด์ ไฮเต็ล มีวิทยากร 3 ท่านคือ นางมลวิมลย์ ไชยสงคราม รองประธานบริษัทยงสงวนกรุ๊ปจำกัด อุบลราชธานี นายชาติตรี เดชะสวัสดิ์กุล ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด หงษ์ทอง ซีแอนดีไอ และ ดร.กฤษฎา พัชรวานิช อาจารย์คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ผู้ดำเนินรายการ คือ นายสุชัย เจริญมุขยันท

หัวข้อการพูดคุยในครั้งนี้ เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ธุรกิจท้องถิ่นได้รับผลกระทบจากนโยบายเขตการค้าเสรี ทั้งในเรื่องของทุนข้ามชาติขนาดใหญ่ที่เข้ามาลงทุนในจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้ธุรกิจท้องถิ่น ร้านค้าขนาดเล็กได้รับผลกระทบ และต้องปรับตัวเพื่อรองรับกับสถานการณ์ดังกล่าว รายได้จากผลประกอบการที่เคยรุ่งเรืองก็ถูกแบ่งส่วนให้กับทุนข้ามชาติ การพูดคุยในวันนั้น จึงเป็นการฉายภาพการปรับตัวของห้างท้องถิ่น สะท้อนการดำเนินงาน และการก้าวต่อไปเพื่อยืนหยัดการคงอยู่ของทุนท้องถิ่นให้อยู่รอดปลอดภัยท่ามกลางทุนข้ามชาติที่โหมกระหน่ำตลอดเวลา

คนทำงานเรียนรู้อะไร...จากสื่อเวทีสื่อสาธารณะ

 ในทัศนะของคณะทำงานจากทั้ง 2 โครงการที่ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมเวทีสื่อสาธารณะ มีข้อค้นพบจากการใช้สื่อเวทีสื่อสาธารณะเพื่อสร้างการเรียนรู้กับคนในท้องถิ่น ดังนี้

"เขตการค้าเสรี" ความตื่นตัวใหม่ของท้องถิ่นอุบลฯ

เวทีสื่อสาธารณะโดยเฉพาะเรื่องเขตการค้าเสรี ได้จุดประกายการเรียนรู้จนเป็นกระแสการตื่นตัว ให้กับผู้คนในจังหวัดอุบลราชธานี แต่ประกายที่ถูกต้องนี้ควรได้รับการขยายผลให้ปรากฏต่อไปอย่างต่อเนื่องในรูปแบบต่าง ๆ

การจัดเวทีสื่อสาธารณะที่พูดถึงเรื่องราวเกี่ยวกับนโยบายระดับชาติ-นานาชาติ ที่มีผลกระทบต่อ จ.อุบลราชธานี ในหลากหลายแง่มุม ได้กระตุ้นการเรียนรู้ให้มากขึ้นกว่าเดิมในแง่มุมต่าง ๆ ของเรื่องเขตการค้าเสรี ซึ่งล้วนเป็นเรื่องภายในท้องถิ่นที่มีผลกระทบไม่ทางใดก็ทางหนึ่งกับคนอุบลราชธานี การกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ก็เพื่อขยายผลไปสู่ความตระหนักและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง แม้ว่าช่วงแรกอาจจะเกิดขึ้นกับกลุ่มคนเล็ก ๆ แต่ก็เชื่อว่าจากจุดเล็ก ๆ จะขยายไปสู่กว้างได้ ความรู้ที่ได้รับควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการถกเถียงและบอกต่อกัน ให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

ทั้งนี้ แม้การจัดเวทีสื่อสาธารณะในแง่มุมจากคนที่ทำงานยังไม่ถึงเป้าหมายที่ได้วางไว้ คือสร้างเวทีที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและระดมสมองหาทางออกอย่างแท้จริง เนื่องจากคำว่าเวทีสื่อสาธารณะยังเป็นคำใหม่ และต้องอาศัยการทำงานอย่างต่อเนื่องจึงจะไปถึงจุดนั้นได้ แต่ทุกครั้งที่มีการจัดงาน จะเห็นกลุ่มคนใหม่ ๆ มาร่วมฟังและเสนอความคิดเห็นในเวทีสื่อสาธารณะแทบทุกครั้ง เรื่องใดที่เป็นหัวข้อน่าสนใจ เช่น เรื่อง GMOs ซึ่งใกล้ตัวและมีผลกระทบต่อคนในชุมชนเมืองอย่างสูงก็ได้รับความสนใจอย่างมาก แม้แต่เอกสารแจกที่เตรียมไว้ก็มีไม่เพียงพอ

⊕ องค์กรที่แตกต่าง...นำมาสู่ความร่วมมือที่หลากหลาย

การให้ความร่วมมือที่หลากหลายขึ้นทั้งจากภาคราชการ ธุรกิจ และภาคประชาชน จากเดิมที่การจัดงานประเภทนี้มักจะเป็นองค์กรภาคประชาชนแต่เพียงฝ่ายเดียว จะเห็นได้ชัดเจนจากการประสานความร่วมมือกับกลุ่ม FTA WATCH และ BIOTHAI ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน จากส่วนกลาง ก็ทำให้เกิดการทำงานที่เข้าถึงข้อมูล รับรู้เท่าทันสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี ขณะที่การประสานงานกับหอการค้า และกลุ่มข้าราชการอย่างสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และ จังหวัดอุบลราชธานี ก็เป็นไปด้วยดี เกิดการยอมรับในการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนมากขึ้น อย่างไรก็ตามการริเริ่มตรงนี้ยังไม่ได้มีการประสานงานเพื่อให้เกิดเป็นเครือข่ายที่เป็นรูปธรรมต่อ จังหวัดความต่อเนื่องไป

ส่วนการดำเนินงานในส่วนขององค์กรร่วมจัดระหว่าง ฮักแพง...แปงอุบล และคสม. ที่ดำเนินการโดยมูลนิธิประชาสังคมจังหวัดอุบลราชธานีนั้น ถือได้ว่าเป็นการประสานความร่วมมือที่ดี เพราะมีงบประมาณเพียงพอสำหรับการดำเนินงาน แต่ยังพบข้อจำกัดด้านกำลังคนของทั้ง 2 องค์กร ซึ่งมีงานในแผนงานของโครงการที่ต้องดำเนินการให้ลุล่วง จึงไม่สามารถผลักดันเรื่องเวทีสาธารณะ เขตการค้าเสรีได้อย่างเต็มกำลัง ภาระงานที่มาก แต่กำลังคนจำนวนน้อย ทำให้งานบางอย่างที่ควรจะต้องขับเคลื่อนไปได้ด้วยดีมีประสิทธิภาพด้อยลง

⊕ สื่อครั้งเดียวอย่างเดียวไม่พอ...แต่ต้องทำต่อ ๆ ไปให้หลากหลาย

การจัดเวทีสาธารณะ หากนับความสำเร็จที่จำนวนคนเข้าร่วมเวทีนั้นในบางครั้งนั้นถือได้ว่าประสบความสำเร็จ เพราะได้สร้างความตื่นตัวให้กับผู้คนในท้องถิ่นมากกว่าแต่ก่อน ทั้งยังมีความพยายามที่จะสื่อสารเรื่องเขตการค้าเสรีผ่านสื่ออื่น ๆ ภายใต้การดำเนินงานของโครงการทั้งสอง แต่ก็ยังเป็นสื่อเฉพาะกลุ่มที่ไม่หลากหลาย ขณะเดียวกันเป็นที่น่าเสียดายว่าสื่อมวลชนกระแสหลักในพื้นที่เองกลับไม่เห็นความสำคัญของประเด็นที่เคลื่อนไหว

อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของการจัดเวทีแต่ละครั้ง ต้องยอมรับว่า หัวข้อเรื่องที่ยากแก่การเข้าใจ เช่น สิทธิบัตรยา แผนยุทธศาสตร์จังหวัดกับนโยบายผู้ว่า CEO ตลอดจนอีกหลายเรื่อง ได้กลายเป็นอุปสรรคหนึ่งในการสื่อสารเพื่อไปให้ถึงประชาชนโดยทั่วไป เพราะเป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ แม้แต่ในกลุ่มคณะทำงานเอง การสื่อสารที่ทำได้จึงเป็นเพียงขั้นต้นของการสร้างความตระหนักให้ประชาชนรับรู้เพื่อการค้นคว้าหาความรู้มากขึ้นต่อไป

ดังนั้น หากต้องการให้เวทีสาธารณะส่งผลกระทบต่อสาธารณะ ควรต้องจัดให้มีเวทีเกิดขึ้นเป็นระลอก ๆ อย่างต่อเนื่อง แต่ต้องดูด้วยว่าทุกครั้งที่คลื่นซัดเข้ามา น่าจะมีอะไรใหม่ ๆ เกิดขึ้นด้วย เพื่อคนกลุ่มเก่าที่ร่วมเวทีจะได้รับอะไรที่แปลกใหม่ คล้าย ๆ กับการทำแผนประชาสัมพันธ์ การตลาด หรือการผลิตสื่อโฆษณาที่ออกมาเป็นชุด หรือทำเวทีแบบจัดให้เกิดความเป็นประจำ ทำเหมือนรายการโทรทัศน์ประจำเดือน ก็สามารถสร้างความต่อเนื่องได้เช่นกัน

ส่วนอีกแนวคิดหนึ่งคือ "ดีเหล็กเมื่อร้อน" ด้วยการเลือกที่จะจัดเพราะเรื่องนั้นอยู่ในความสนใจ เป็นเรื่องที่ตกเป็นข่าวแล้ว คนอยากรู้เรื่องต่อ ซึ่งวิธีนี้จะดีในแง่ที่เป็นที่สนใจของสาธารณะ แต่ควรระมัดระวังให้มากในการจัดเวทีถ้าเรื่องนั้นค่อนข้างล่อแหลมและละเอียดอ่อน

⊕ ตั้งชื่อเวทีดีเรียกคนได้...ตั้งชื่อไกลไล่คนหนี

การเลือกที่จะสื่อสารกับสาธารณะโดยนำเรื่องเขตการค้าเสรีมาเป็นประเด็นขับเคลื่อนในเวทีสาธารณะนั้น ถือว่ามีความเหมาะสม เพราะขณะที่รัฐบาลเร่งเจรจาหาภาคีเพื่อทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี โดยไม่ได้ให้ข้อมูลข่าวสารทั้งด้านบวกและลบที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชนนั้น จำเป็นจะต้องมีองค์กรเอกชนหรือหน่วยงานอิสระมาทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสาร หรือนำความจริงที่ถูกปกปิดโดยอำนาจรัฐให้ปรากฏต่อสาธารณะ อย่างน้อยก็เพื่อการรับรู้อันถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน สร้างการเรียนรู้และตระหนักในผลกระทบที่จะตามมาจากนโยบายเขตการค้าเสรี

ทั้งนี้ การกำหนดหัวข้อย่อย ทั้งในเรื่องข่าว สิทธิบัตรยา เกษตรกรรม ธุรกิจท้องถิ่น กับทุนข้ามชาตินั้น บางหัวข้อย่อยก็เหมาะสมกับการรณรงค์ในท้องถิ่น เพราะบางเรื่องมีความใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งก็เห็นได้ชัดเจนจากการจัดเวทีในแต่ละครั้ง หัวข้อใดที่คนอุบลราชธานีรู้สึกว่าเป็นเรื่องใกล้ชิดกับตัวเอง เช่น เรื่องอาหาร GMOs หรือข่าว ผู้เข้าร่วมเวทีจะมีจำนวนมาก และยังร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

ขณะที่ถ้าเป็นเรื่องยาก เช่น เรื่องสิทธิบัตรยา ผู้ร่วมเวทีจะน้อย และคนที่ร่วมเวทีไปแล้ว ก็ยังไม่เข้าใจต่อแก่ แม้จะเป็นเรื่องใกล้ตัวก็ตาม ดังนั้นหัวข้อเรื่องพูดคุยแม้ไม่ใช่สิ่งที่ตรงความต้องการของคนฟังและท้องถิ่น แต่ถ้าผู้จัดเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็น เราก็ต้องมีการจัดการที่ดีด้วย เช่น การคาดหมายกลุ่มผู้ฟังให้ดีกว่า หัวข้อเรื่องนี้จะมีใครสนใจบ้าง ใครที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงมาวิเคราะห์พฤติกรรมของคนเข้าร่วมเพื่อจะได้ทราบว่า เรามีธรรมชาติการใช้ชีวิตของเขายังไง เช่น ถ้าเกี่ยวกับราชการ ควรที่จะจัดวันธรรมดา แต่ต้องส่งจดหมายเชิญไปยังหน่วยงาน เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดเห็นความสำคัญ จึงจะส่งเจ้าหน้าที่มาร่วม แต่ถ้าผู้จัดหวังให้คนทั่ว ๆ ไปมาฟัง ก็ควรจัดช่วงวันเสาร์มากกว่าไปרבกวันอาทิตย์ และอาจต้องกระตุ้นให้เกิดความสนใจ โดยการใช้การโฆษณาประชาสัมพันธ์ หรือกลยุทธ์ทางการตลาดมาใช้ปลุกเร้าความสนใจของคนที่จะเข้าร่วมด้วย

⊕ ยิ่งคนฟังแตกต่าง...ยิ่งต้องทำงานให้หนักขึ้น

ด้วยความที่กลุ่มผู้รับสาร ซึ่งก็คือผู้ที่เข้าร่วมเวทีมีหลากหลายมาก เนื่องจากผู้จัดเชิญทั้งหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และองค์กรชาวบ้านมาเข้าร่วม ความแตกต่างของกลุ่มผู้รับสารทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการสื่อสาร บางทีวิทยากรพูดยากไปคนฟังก็ไม่เข้าใจ คำศัพท์บางคำที่ใช้ก็ฟังเป็นวิชาการมากไป บางคำเป็นคำเฉพาะ และเรื่องบางเรื่องเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ก็ยิ่งทำให้คนฟังไม่เข้าใจไปใหญ่ ประกอบกับธรรมชาติของคนไทยส่วนใหญ่ไม่ค่อยซักถามและแสดงความคิดเห็น ความไม่รู้ ความไม่เข้าใจจึงถูกเก็บไว้

ดังนั้น ประเด็นจึงอยู่ที่ทำอย่างไรจึงจะเตรียมความพร้อมให้ผู้รับได้มากที่สุด ทั้งโดยรูปแบบ การสื่อสารแบบต่าง ๆ ตั้งแต่ก่อนเข้าสู่เวที ขณะดำเนินรายการ และติดตามหลังเวทีจบ เช่น การเผยแพร่ ผ่านสื่ออื่น ๆ ประกอบกัน การทำแผ่นพับรณรงค์เผยแพร่อย่างกว้างขวาง ซึ่งในโครงการได้จัดทำ ขึ้นด้วยแต่ก็อาจไม่เพียงพอ ที่ผ่านมาการจัดเวทีสาธารณะจึงมุ่งที่จะให้ข้อมูล ความรู้ ค่อนข้างมาก จนบางครั้งเหมือนการยัดเยียดทั้ง ๆ ที่คนฟังยังไม่พร้อม หรือบางกลุ่มเข้าฟังเพราะเป็นส่วนหนึ่งกิจกรรม ในการเรียนการสอน

⊕ สถานที่โล่งแจ้งดี...แต่ก็ไม่หนีปัญหา

ที่ผ่านมาการจัดเวทีสาธารณะพยายามจัดให้มีบรรยากาศที่เรียบง่ายมากที่สุด ทั้งด้วยการเลือกสถานที่ หรือการจัดองค์ประกอบของเวทีส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้สึที่เป็นกันเอง และผ่อนคลายแก่ผู้ฟัง แต่ก็ยังมีปัญหาโดยเฉพาะกับสถานที่ที่เปิดโล่งหรืออยู่กลางแจ้ง เช่น ในเวทีสาธารณะเรื่องยุทธศาสตร์ชายแดนที่ลานไทร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ การนั่งอย่าง กระจัดกระจายระหว่างกลุ่มผู้ฟังกับวิทยากรทำให้ดูเหมือนเป็นการแยกวงคุย ประกอบกับ สภาพอากาศที่ฝนตก ทำให้การจัดงานไม่สมบูรณ์เท่าใดนัก

ต่อมาเมื่อเลื่อนมาจัดที่อุทยานบุญนิยม ในศาลาหลังใหม่ บรรยากาศค่อนข้างเป็นกันเอง กลุ่มผู้ฟังก็ล้าชักถามมากขึ้น แต่สถานที่รองรับไม่เพียงพอ ทำให้ผู้ฟังส่วนหนึ่งต้องฟังอยู่ข้างนอก แต่เมื่อเลือกใช้ห้องประชุมในสำนักงานสาธารณสุข จ.อุบลราชธานี ก็มีปัญหาดังที่เป็นสถานที่ปิด คนที่มาร่วมฟังเป็นคนที่ทราบอยู่แล้วว่าจะมีงานเวทีสาธารณะครั้งนี้ แต่ไม่สามารถเรียกความสนใจจากผู้คนที่ผ่านไปมาเหมือนที่จัดขึ้นที่อุทยานบุญนิยมได้ ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมเวทีมีจำนวนน้อย

ดังนั้น รายละเอียดปลีกย่อยการจัดเวที ผู้จัดต้องชัดเจนว่า ความมุ่งหวังที่ทำเวทีแต่ละครั้งนั้นคืออะไร ทำไปทำไม ต้องการให้ข้อมูล ความรู้ หรือชี้แจง หรือกระตุ้นให้ผู้ร่วมฟังได้ตื่นตัว แลกเปลี่ยนชักถาม เมื่อทราบความมุ่งหวังของเวทีที่ชัดเจน ก็จะนำมาซึ่งหัวข้อเรื่องในการเสวนา กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำไปสู่การออกแบบเวที เลือกสถานที่ ซึ่งขนาดของสถานที่ต้องให้ได้สัดส่วนกับจำนวนของผู้เข้าร่วม เพราะมีผลต่ออารมณ์ของผู้เข้าร่วม โดยเฉพาะผู้ทำหน้าที่เป็นผู้เสวนาหลักที่ไม่เคยชินกับการพูดแล้วมีคนฟังจำนวนน้อย

นอกจากนี้ บรรยากาศในการประชุมที่สบายๆ ไม่ร้อนอบอ้าว ไม่มีเสียงที่เข้ามารบกวนการพูดคุยให้เสียสมาธิ ก็เป็นอีกปัจจัยที่ต้องพิจารณา หากเป็นห้องประชุมที่ปิดที่บดบังเหมาะๆกับบางเรื่อง บางกลุ่ม รวมไปถึงการจัดที่นั่งซึ่งต่างก็ให้อารมณ์และบรรยากาศการสนทนาที่แตกต่างกันออกไป

⊕ รู้ลึก รู้ดี...แต่เท่านี้ไม่พอ

ในแบบประเมินของผู้เข้าร่วมเวทีสาธารณะ สิ่งหนึ่งที่หนึ่งที่ได้รับคำชม คือ เป็นเวทีสาธารณะที่มีวิทยากรที่สามารถอภิปรายและให้ความรู้ได้ดี ทั้งนี้ เนื่องจากการคัดเลือกวิทยากรที่มานำเสนอนั้น ผู้จัดได้คัดเลือกวิทยากรที่มีความถนัดและเชี่ยวชาญมาโดยตรง เพื่อจะได้นำเสนอสาระและสถานการณ์อย่างละเอียดถี่ถ้วน และนำพาเวทีไปให้ถึงจุดหมายที่ต้องการได้ โดยทุกครั้งก่อนการเสวนาจะมีการซักซ้อมประเด็นที่ต้องมีการพูดคุยกันก่อนเสมอ โดยเฉพาะกับผู้ดำเนินรายการซึ่งเป็นเสมือนผู้เชื่อมร้อยการพูดคุยให้คนฟังรับรู้รับฟังอย่างเข้าใจมากที่สุด แต่ถึงกระนั้น ก็มีเสียงสะท้อนจากผู้ฟังว่า ผู้เชี่ยวชาญซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการหรืออาจารย์จากสถาบันการศึกษาบางท่านไม่สามารถ

ถ่ายทอดเนื้อหาให้เป็นเรื่องที่น่าสนใจได้ง่ายด้วยภาษาที่ชาวบ้านธรรมดาจะเข้าใจได้ ประกอบกับการเสนาหาที่มีแต่การพูดคุยเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีการใช้สื่อผสมเพื่อประกอบการอธิบายให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

⊕ ตาที่สาม...หนทางที่พาเราไปสู่ความสำเร็จ

สิ่งที่ผู้จัดยังละเลยในการจัดเวทีสาธารณะที่ผ่านมา ก็คือ การมีผู้ทำหน้าที่สังเกตการณ์การจัดงาน เพื่อจะได้ประเมินได้ในทันทีว่า ขณะนี้เวทีไปถึงจุดที่ต้องการหรือยัง ถ้ายังไม่ถึงควรทำอะไร เช่น อาจต้องใช้การตั้งคำถามในเวทีเพื่อกระตุ้นให้เกิดการชวนคิดชวนคุยให้มากขึ้นเพื่อไปถึงสิ่งที่มุ่งหวังมากที่สุด รวมถึงบรรยากาศของการเสนาหาในแต่ละช่วงด้วย

ผู้ที่ทำหน้าที่เป็น 'ตาที่สาม' อาจจะเป็นสมาชิกคนหนึ่งในคณะทำงานหรือไม่ก็ได้ แต่สิ่งสำคัญต้องรับรู้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดเวทีครั้งนั้นคืออะไร รวมทั้งรู้จักและมีความเข้าใจขั้นพื้นฐานต่อกลุ่มคนที่มาเข้าร่วมพอประมาณ เพื่อจะได้ประเมินการรับรู้ของคนฟังได้ว่าสิ่งที่วิทยากรหรือผู้ร่วมอภิปรายกำลังพูดอยู่นั้นยากหรือง่ายเกินไปสำหรับคนฟัง ประการสำคัญควรเป็นบุคคลที่ทำให้คณะทำงานรับฟังและปฏิบัติตามได้อย่างไร้ข้อกังขา แต่ไม่ได้หมายความว่าจะได้เถียงหรือขัดแย้งไม่ได้หากการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นสิ่งที่หนักเกินกำลังหรือความสามารถที่จะแก้ไขปรับปรุงได้

⊕ เสียงสะท้อน...จากคนร่วมงาน

ในแบบประเมินการจัดงานเวทีสาธารณะซึ่งจัดทำขึ้นรวม 3 ครั้ง คือ จากเวทีสาธารณะเรื่อง "เขตการค้าเสรี...เรื่องใกล้ชิดชีวิตคนอุบล" เวทีสาธารณะเรื่อง "ข้าวไทยและพืชตัดต่อพันธุกรรม" และเวทีสาธารณะเรื่อง "สิทธิบัตรยา กับดักอเมริกา กับเขตการค้าเสรี" พบว่า กลุ่มผู้เข้าร่วมเวทีส่วนใหญ่ให้การตอบรับในการจัดเวทีสาธารณะเรื่องเขตการค้าเสรีเป็นอย่างดี

"อยากให้อำนาจที่เช่นนี้ประจำ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่ประชาชน และหาทางยับยั้งการค้าเสรีของรัฐบาล เพราะกระทบต่อชาติบ้านเมืองอย่างมหาดล เป็นการเล่นการแสวงหาผลประโยชน์เพียง และวัฒนธรรมการบริโภคอย่างยิ่ง"

"อยากให้มีการจัดเวทีสัญจรไปตามอำเภอต่าง ๆ และเผยแพร่ข้อมูลเรื่องเขตการค้าเสรี และ เรื่องอื่น ๆ ทางหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์"

"อยากให้มีการจัดงานประเภทการเมืองเช่นนี้ขึ้นบ่อย ๆ"

"ในเรื่องเขตการค้าเสรีนั้น ควรประสานงานกับองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งใน จ.อุบลราชธานี ในเรื่องการเผยแพร่และขยายผลเรื่องเขตการค้าเสรี ลงพื้นที่จัดเวทีเรื่องเขตการค้าเสรีให้ชาวบ้าน และชุมชนทราบนโยบาย เพื่อสะท้อนความคิดเห็นและความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้าน และต่อไปค่อย ขยายให้กว้าง ครอบคลุมทุกพื้นที่ใน จ.อุบลราชธานี"

"ดีมากที่มีโครงการที่เป็นประโยชน์เช่นนี้ ขอให้มีโอกาสเช่นนี้ต่อไป และขอให้จัดอย่างต่อเนื่อง"

ในส่วนของวิทยากร ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว เพราะทำให้ทราบเนื้อหาสาระดี แต่บางเรื่องก็ยังไม่เข้าใจได้ยาก จึงแนะนำว่าวิทยากรควรนำเสนอเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย เพราะกลุ่มเป้าหมายมีความหลากหลายมาก

ในเรื่องของหัวข้อย่อยในการเสวนา ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเจาะประเด็นการพูดคุยให้ลึกและชัดเจนกว่านี้ เช่น ในเรื่องผลกระทบทางเกษตรกรรม ทิศทางของเกษตรกรควรทำตัวอย่างไร จะปรับตัวอย่างไร จะผลิตอะไร และเมื่อทำมาแล้วจะอยู่รอดจริงหรือไม่ เป็นต้น

ที่น่าสนใจ มีกลุ่มผู้ร่วมเวทีได้แสดงเจตนาที่จะมีส่วนร่วมในการจัดเวทีสาธารณะด้วย

"ยินดีเป็นสื่อประชาสัมพันธ์สาระความรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมคุณภาพชีวิตของท้องถิ่นด้านสังคม การศึกษา และการพัฒนาสังคม การสร้างอาชีพ"

"อยากให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมมากกว่านี้"

บทสรุปและทิ้งท้าย

 การจัดเวทีสาธารณะทั้ง 7 ครั้งใน จ.อุบลราชธานี ตลอดปี 2547 แม้ไม่ได้ส่งผลสะท้อนที่กว้างขวาง แต่เวทีสาธารณะทุกครั้งที่เกิดขึ้นถือเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความตระหนักในเรื่องนโยบายระดับชาติที่มีผลกระทบต่อท้องถิ่นโดยตรง จุดนี้ถือว่าประสบความสำเร็จ ในการทำให้เรื่องเขตการค้าเสรีไม่ใช่เรื่องไกล ตัวอีกต่อไป

เวทีสาธารณะยังช่วยสร้างความคุ้นเคยการจัดการในเรื่องของความเห็นต่าง และข้อมูลที่ยุ่งคลุมเครือ ด้วยการสื่อสารผ่านรูปแบบเวทีสาธารณะ เห็นได้ชัดเจนจากการจัดเวทีสาธารณะในครั้งแรก ซึ่งหยิบยกประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดมานำเสนอสู่ประชาชน เป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานภาครัฐได้เรียนรู้ว่าการจะทำอะไรต้องสื่อสารและมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนมากกว่านี้

สิ่งที่ปรากฏชัดเจนประการหนึ่งก็คือ ความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งราชการ เอกชน องค์กรธุรกิจ และภาคประชาชน คำว่า เวทีสาธารณะ จึงไม่ได้เป็นคำผูกขาดเฉพาะการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนเพียงอย่างเดียว แต่ภาคส่วนอื่นยังมีส่วนร่วมด้วย

อย่างไรก็ตาม การจัดงานเวทีสาธารณะที่ผ่านมายังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องของการเตรียมงาน เช่น เอกสารประกอบ การประชาสัมพันธ์ สถานที่ และการประสานงาน เนื่องด้วยข้อจำกัดเรื่องกำลังคนที่เปลี่ยนแปลงบ่อย และไม่เพียงพอต่อการทำงานให้ดีไปทุกอย่างได้ในเวลาเดียวกัน

เวทีสาธารณะจะขับเคลื่อนไปได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มุ่งหวังได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จักต้องอาศัยความต่อเนื่องในการดำเนินการต่อ เวทีสาธารณะทุกครั้งที่ผ่านมาจึงเป็นเพียงก้าวแรกของการสื่อสารกับสาธารณะในท้องถิ่นอุบลราชธานี เพื่อเรียนรู้ความเป็นไปของท้องถิ่นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก แม้ผลจากการจัดเวทีจะไม่ประทับใจสักเท่าไหร่ คนท้องถิ่นจะสามารถกำหนดความเป็นไปของท้องถิ่นได้ด้วยตนเอง เพราะยังเกี่ยวเนื่องกับปัจจัยเงื่อนไขและแรงผลักดัน อื่น ๆ ประกอบกันอีกมาก

สิ่งที่ต้องให้น้ำหนัก ก็คือ **เวทีสาธารณะควรเป็นการเสวนาบนพื้นฐานของการพูดคุยที่ทำให้เรื่องยากกลายเป็นเรื่องง่าย เรื่องที่เคยคลุมเครือมีความชัดเจนขึ้น เรื่องที่ไม่เคยคิดว่าเกี่ยวข้องก็กลายเป็นเรื่องที่ใช้เลย ไม่ใช่ฟังแล้วสับสนหรือไม่รู้เรื่องหนักไปกว่าเดิม และควรเกิดจากความต้องการของคนในท้องถิ่นเอง ด้วยประการทั้งหมดนี้จึงจะทำให้เวทีสาธารณะนี้ปรากฏประโยชน์ต่อท้องถิ่นและสาธารณะได้อย่างแท้จริง** ⊕

ยกหลัง

เพราะตั้งใจบอก... จึงต้องตั้งใจสื่อ

เหตุที่ต้องสื่อสาร

โครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ - ท้องถิ่นนำอยู่ จ.อุบลราชธานี แม้จะเริ่มต้นช่วงแรกของโครงการกับการให้นำหน้าหน่วยงานสืบค้นภูมิถิ่นภูมิเมืองของท้องถิ่นอุบลราชธานี แต่ก็ไม้อาจจะเลยต่อเรื่องการวางตัวในท้องถิ่นของโครงการไปได้ เพราะย่อมหมายถึงการรับรู้และความเข้าใจที่จะสื่อสารกับผู้คนตลอดระยะเวลา 3 ปีของการทำงานในท้องถิ่นอุบลราชธานี การคิดหาชื่อเรียกที่แสดงความเคลื่อนไหวเพื่อแทนชื่อโครงการที่ดูเป็นวิชาการ อีกทั้งยาวและยากเกินไปสำหรับการจดจำจึงกลายเป็นภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามตั้งแต่ต้นเช่นกัน

นอกจากนี้ ในความหมายของชื่อโครงการ มีคำบางคำที่แปลกใหม่ต่อชาวบ้านหรือแม้แต่คนชั้นกลางทั่วไป นั่นก็คือ คำว่า **ชีวิตสาธารณะ** แทนที่ที่ริเริ่มโครงการฯ หลายท่านพยายามเลือกใช้คำที่เข้าใจง่ายขึ้น เช่น คำว่า **การเอารูระในสังคม** เพราะชีวิตสาธารณะจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมาจากการเห็นความสำคัญของเรื่องสาธารณะมากกว่าเรื่องส่วนตัว ซึ่งบ่งบอกได้ทั้งโดยการมาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจต่อความเป็นไปของบ้านเมืองตนเอง รวมแล้วก็คือ การเข้ามามีส่วนร่วมต่อเรื่องสาธารณะที่เกิดขึ้นในเรื่องของท้องถิ่นตัวเอง

“ฮักแพง...แปงอุบล” แคะชื่อก็สื่อแล้ว

ด้วยเหตุนี้ ชื่อ **ฮักแพง...แปงอุบล** ซึ่งเป็นคำอีสานที่สะท้อนถึงความรู้สึกรัก ห่วงแทน เป็นห่วง เป็นใย และอยากที่จะเข้ามาร่วมสร้างบ้านแปงเมืองอุบลด้วยกัน จึงถูกตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นชื่อความเคลื่อนไหว แทนชื่อเต็มของโครงการ โดยมีคุณพ่อบำเพ็ญ ณ อุบล คุณพ่อสุวิษช คุณผล อาจารย์ประจักษ์ บุญอารีย์ และที่ปรึกษาอาวุโสอีกหลายท่านช่วยตั้งให้ รวมทั้งออกแบบสัญลักษณ์โครงการเป็นรูปดอกบัวซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานี พร้อมข้อความข้างใต้ว่า **“สืบเสาะ สร้างสรรค์ สืบสาน คนดี ความดี คองดี”** ซึ่งบ่งบอกทั้งเจตนาธรรมณ์และรูปแบบการทำงานของที่จะเกิดขึ้นของฮักแพง...แปงอุบล

หลังจากนั้น คณะทำงานได้ใช้ชื่อความเคลื่อนไหวนี้ในการทำงานและสื่อสารกับประชาชนชาวอุบลฯ อย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นชื่อที่คุ้นเคย ติดปาก และกระแทบใจคนอุบลมากกว่าชื่อเต็มของโครงการ เนื่องจากเป็นคำอีสานที่มีความหมายกินใจ เข้าใจได้โดยไม่ต้องอธิบายในความรู้สึกของคนถิ่น แต่อาจมีข้อยกเว้นสำหรับวัยรุ่นยุคใหม่ที่ไม่ค่อยพูดภาษาท้องถิ่นหรือคนต่างถิ่นก็อาจยังสงสัยและต้องการคำอธิบาย

นอกจากชื่อความเคลื่อนไหวหลักในการทำงานขับเคลื่อนแนวคิดชีวิตสาธารณะแล้ว โครงการย่อยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในงานของฮักแพง...แองอุบล ยังได้รับการออกแบบให้มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกัน นั่นคือ ต้อง **เรียบง่าย จำง่าย กินใจคนท้องถิ่น** ดังตัวอย่างชื่อเรียกความเคลื่อนไหวในโครงการต่อไปนี้

ซูบเก่า...เว้าอุบล โครงการย่อยว่าด้วยการสืบค้นภาพเก่า และเปิดวงเสวนาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นอุบลผ่านภาพเก่าโดยเจ้าของภาพและผู้รู้ผู้เกี่ยวข้องเพื่อช่วยกันเติมเต็มประวัติศาสตร์ของเมืองอุบลฯ ให้ครบถ้วนและมีชีวิตชีวา

ห้องธารธรรม โครงการย่อยว่าด้วยการสืบค้นอัตชีวประวัติและหลักธรรมคำสอนของพระเถระเมืองอุบลที่ควรค่าแก่การเป็นแบบอย่างที่ดี อาทิ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น และหลวงปู่ชา พร้อมกับการพัฒนากลุ่มเยาวชนให้เข้ามาเรียนรู้เพื่อนำไปใช้กับชีวิตประจำวัน และการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ห้องธารธรรมเพื่อบอกเล่าความภาคภูมิใจของท้องถิ่น

ประเทศิิมของ หรือชื่อจริง ๆ ว่า โครงการอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เป็นโครงการย่อยว่าด้วยการสืบค้นและสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการเป็นท้องถิ่นซึ่งตั้งอยู่ในแถบอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงอาศัยแนวคิดการทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย เรื่องใกล้ตัวให้เป็นเรื่องใกล้ตัว ด้วยการเปิดเวทีสาธารณะในประเด็นที่จะส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน เช่น ยุทธศาสตร์ CEO เขตการค้าเสรี (FTA) พืชจีเอ็มโอ (GMOs) เพื่อสร้างการตื่นตัว รับรู้ และทำการเปลี่ยนแปลง อันจะนำไปสู่การกำหนดตัวตนของท้องถิ่นในอนาคต

ลานโสเหล่สาธารณะ โครงการย่อยว่าด้วยแนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ว่างสาธารณะของเมืองกับการสร้างชีวิตสาธารณะที่เข้มแข็งของท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยใช้คำว่า “**โสเหล่**” ซึ่งเป็นคำอีสาน หมายถึง การพูดคุยเสวนาที่ไม่เป็นทางการ ผสมกับคำว่า **ลาน** และคำว่า **สาธารณะ** เพื่อบ่งบอกสภาพพื้นที่และจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้น

นอกจากนี้ เมื่อแรกเริ่มโครงการยังมีการสร้างสรรค์คำว่า **ผู้แปลง** (ภาษาอีสานหมายถึง ผู้สร้าง) เพื่อใช้เรียกบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หรือ Change Agent ภายในโครงการอีกด้วย

ใครคือกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง

เนื่องด้วยแนวคิดและเป้าหมายของโครงการชีวิตสาธาณะ - ท้องถิ่นน่าอยู่ ครอบคลุมและหวังผลการเปลี่ยนแปลงกับคนหมู่มากในสังคม จึงค่อนข้างเป็นเรื่องยากเมื่อต้องคิดที่จะทำการสื่อสารให้คนหมู่มากเข้าใจได้ทั้งหมด เพราะคนแต่ละกลุ่ม เพศ วัย อาชีพ ต่างก็มีรสนิยมและประสบการณ์ในการเปิดรับสื่อที่ไม่เหมือนกัน การค้นหากลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงหรือที่เฉพาะเจาะจงจึงจำเป็นต้องเกิดขึ้น ถึงแม้ว่าสิ่งที่เราต้องการเห็นจะหมายถึงคนวงกว้างในสังคมที่ลุกขึ้นมาเอาธุระของท้องถิ่นตนเองก็ตาม

จากการปฏิบัติงานจริง เป้าหมาย วิธีการ และเนื้อหาในแต่ละโครงการหรือประเด็นย่อยจะเป็นเครื่องมือที่นำทางเราไปสู่การค้นหากลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงในที่สุด เพราะเมื่อเริ่มต้นคิดโครงการ สิ่งที่ยังเป็นคำถามก็คือ **ทำไปทำไม ทำเพื่ออะไร ทำเพื่อใคร** ซึ่งย่อมาหมายถึง การค้นหากลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงด้วยนั่นเอง

กลุ่มเป้าหมายแรก ๆ ที่ได้เข้ามาร่วมในโครงการแน่นอนอยู่แล้วก็คือ กลุ่มคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานหรือผู้แปลง และกลุ่มคนที่คณะทำงานได้ช่วยกันคิดว่าจะจะเป็นกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์จากการทำโครงการ ซึ่งแต่ละโครงการย่อยต่างก็มีกลุ่มเป้าหมายแตกต่างกันออกไป หลังจากนั้นจึงเป็นขั้นตอนของการออกแบบว่าจะใช้สื่ออะไร ด้วยวิธีการแบบไหน จึงจะทำให้กลุ่มเป้าหมายที่เราคาดหวังได้รับรู้และเข้าใจเนื้อหาของโครงการได้ ประการสำคัญ สามารถบรรลุผลตามที่มุ่งหวังในที่สุด ตัวอย่างเช่น

โครงการเชิดชูบรรพชนคนการเมืองและเสรีไทย : ทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ถูกคิดขึ้นเพื่อให้เรื่องราวชีวิตและผลงานของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ อดีตนักการเมืองผู้เป็น สส.สมัยแรก และหัวหน้าเสรีไทยในจังหวัดอุบลราชธานีได้เป็นแบบอย่างชีวิตที่ดีแก่เยาวชนในท้องถิ่น และสามารถสื่อสารแนวคิดนี้ไปถึงนักการเมืองและการมีสำนึกทางการเมืองที่ดีของประชาชนได้ จากแนวคิดนี้ กลุ่มเป้าหมายหลักของการทำงานจึงหมายถึง **กลุ่มเยาวชน** โดยมีนักการเมืองและประชาชนทั่วไปเป็นกลุ่มเป้าหมายรอง

หลังจากนั้น จึงได้ออกแบบวิธีการทำงานร่วมกับกลุ่มเยาวชนเป็นหลัก ประกอบกับจังหวัดที่คณะทำงานได้รู้จักกับคณะละครย่ายุ่นซึ่งทำสื่อละครหุ่น ทำให้เกิดการผสมผสานเนื้อหาและรูปแบบทั้งสองเข้าด้วยกัน กระทั่งกลายเป็นการแสดงละครหุ่นเรื่อง ทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ซึ่งจากกระบวนการฝึกอบรม และกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มทั้งระหว่างการอบรมและหลังอบรมไปแล้ว ทำให้เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการรู้จักเรื่องราวของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ อย่างชัดเจนมากขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบเยาวชนกลุ่มเดียวกันกับการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นในห้องเรียนพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสามารถจดจำประวัติชีวิตและผลงานของนายทองอินทร์ ได้ดีกว่า ทั้งนี้ก็เพราะตนเองได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงด้วย เยาวชนคนหนึ่งขณะยังได้แรงบันดาลใจในการศึกษาต่อด้านนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา เพราะซึมซับกับอุดมการณ์ทางการเมืองของนายทองอินทร์ด้วยเช่นกัน

เยาวชนเหล่านี้ยังได้สื่อสารเรื่องบรรพชนคนการเมืองของท้องถิ่นที่นายยกย่องนี้ต่อหน้าสาธารณะ และว่าที่นักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติให้รับรู้ผ่านเวทีโสเหล่สาธารณะ หัวข้อ นโยบาย วิทยาทิน ซึ่งเป็นเวทีสาธารณะที่ให้ผู้สมัครเป็นนายกเทศมนตรีนครอุบลราชธานีมารับฟังความคิดของ เยาวชนก่อนช่วงการเลือกตั้ง และในงานรณรงค์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 กุมภาพันธ์ 2548 ณ ลานทุ่งศรีเมือง จ.อุบลราชธานี จัดโดยจังหวัดอุบลราชธานี ร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง จ.อุบลราชธานี และศูนย์กิจกรรมร่วมรัฐสภา จ.อุบลราชธานี

ด้วยประสบการณ์จากการทำงานที่เกิดขึ้น การค้นหากลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงให้พบจึงไม่น่าจะเป็น อุปสรรคต่อการทำงานสื่อสารเพื่อขับเคลื่อนงานชีวิตสาธารณะ ในทางตรงกันข้ามจะยิ่งทำให้ผู้ที่เจตนา จะสื่อสารมีความชัดเจนยิ่งขึ้นกับการเลือกใช้สื่อที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบุคลิกลักษณะเพศ วัย หรืออาชีพของกลุ่มเป้าหมายนั้น ๆ โดยแท้จริง

อย่างไรก็ตาม กลุ่มเป้าหมายที่ยากต่อการชี้เฉพาะเจาะจง เช่น กลุ่มประชาชนทั่วไป ก็ยังคงเป็น กลุ่มเป้าหมายที่ไม่อาจมองข้ามไปได้ เพื่อเป็นการขยายแนวคิดและสร้างความเข้าใจในเรื่องชีวิตสาธารณะ ให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางที่สุดเท่าที่จะทำได้ สื่อที่ อັกแพง...แบงอุบล เลือกใช้เพื่อติดต่อสื่อสารกับ ผู้คนเหล่านี้จึงเป็นสื่อที่ผลิตขึ้นเองภายในโครงการ นั่นก็คือ **จดหมายข่าวอັกแพง** เพื่อใช้เป็นสื่อ ประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลความรู้และรายงานความเคลื่อนไหว แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับชีวิตสาธารณะ

และเป็นอีกพื้นที่หนึ่งของการระบายข้อมูลงานสืบค้นที่โครงการทำเกี่ยวกับความเป็นท้องถิ่นเมืองอุบลฯ จากอดีตถึงปัจจุบัน รวมทั้งกิจกรรมความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นภายใต้ชุดโครงการชีวิตสาธารณะ - ท้องถิ่นน่าอยู่ โดยกระบวนการผลิตเป็นความร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการฯ ซึ่งรับหน้าที่กองบรรณาธิการ กับคณะทำงานแต่ละโครงการฯ เขียนบทความเข้าร่วม เช่น อั๊กแพงครูเพลง ท้องธารธรรม ละครหุ่น ศาลาแซ่บ ฐูปแก้วอุบล

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม ในแต่ละครั้ง ถูกแจกจ่ายฟรีให้กับกลุ่มเป้าหมายทั้งในและนอกจังหวัด โดยใช้วิธีวางตามจุดสาธารณะต่างๆ ในเมือง เช่น โรงพยาบาล พิพิธภัณฑ์ ที่ทำการไปรษณีย์ ห้องสมุด สถาบันการศึกษา ร้านอาหาร สหกรณ์ชุมชน บั๊มน้ำมัน สถานีวิทยุ และอื่น ๆ รวมทั้งแจกในวันที่มีงานกิจกรรมของอั๊กแพงหรือพันธมิตร เช่น เวทีโสเหล่สาธารณะ เวทีสาธารณะ และโดยการจัดส่งให้เป็นประจำทางไปรษณีย์แก่คณะที่ปรึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการ หน่วยงานราชการ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชนที่แจ้งความจำนงขอรับเป็นประจำทั้งหมดรวมเกือบครึ่งของจำนวนพิมพ์

ผลการตอบรับจากการสำรวจโดยแบบประเมินผลจำนวน 2 ครั้ง และจากการพูดคุยเป็นรายบุคคลกับผู้อ่าน ส่วนใหญ่มีความพอใจกับสื่อทางเลือกของท้องถิ่นเล่มนี้ ผู้อ่านบางคนไม่เพียงส่งใบตอบรับกลับมาแต่ส่งบทความมาร่วม สนับสนุนค่าเสตมป์ในการจัดส่ง และให้กำลังใจในการผลิตจดหมายข่าวให้ต่อเนื่องโดยมีบางคนถามไถ่หากขาดช่วงหรือหายไป

"ทำให้รู้จักเมืองอุบลมากขึ้น ทั้งที่ความจริงก็เป็นคนอุบลฯ แต่ไม่ค่อยรู้ แต่พออ่านจดหมายข่าวอั๊กแพงทำให้รู้จักเมืองอุบลฯ มากยิ่งขึ้น บางเรื่องเป็นสิ่งที่ไม่สามารถรู้ถ้าไม่หยิบจดหมายข่าวอั๊กแพงขึ้นมาดู"

"สื่อที่พูดถึงท้องถิ่นมีน้อยมาก จึงเป็นโอกาสดีที่คนในท้องถิ่นจะได้รับข่าวสารจากจดหมายข่าว"

"รู้จักอั๊กแพงมากขึ้นเพราะเป็นจดหมายข่าวที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับบ้านเมืองของตนเอง ถ้าเป็นไปได้อยากมีส่วนร่วมในการเขียนบทความเกี่ยวกับสิ่งดี ๆ ของเมืองอุบล"

"เป็นการเผยแผ่การดำเนินวิถีชีวิตของคนอุบลที่มีมานาน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ จารีตประเพณี และการแสดงความเห็นในเรื่องราวที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อชุมชน"

"ได้ความรู้เรื่องเมืองอุบลมากขึ้นเพราะมีการรวบรวมเรื่องราวความเคลื่อนไหวของคนอุบลและมีสาระเนื้อหาเรื่องราวที่บางคนอาจเลื่อนไปจากชาวอุบลให้กลับมาเป็นที่รู้จักอีกครั้ง"

จากประสบการณ์การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เล่มเล็กนี้เป็นประจำในท้องถิ่น แม้จะเป็นภารกิจที่เพิ่มขึ้น แต่ก็ถือเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับการสร้างการเรียนรู้เรื่องชีวิตสาธารณะกับคนวงกว้างในสังคม ประการสำคัญยังเป็นเวทีของการฝึกฝนงานค้นคว้าและเขียนข้อมูลของกองบรรณาธิการอีกด้วย ขณะเดียวกัน จดหมายข่าวฮักแพงได้กลายเป็นเครื่องมือผูกมิตรกับคนในท้องถิ่นมากกว่าการทำงานผ่านโครงการเพียงอย่างเดียว เช่น การไปขอสัมภาษณ์แหล่งข้อมูล การติดต่อขอเรื่อง หรือการขอความร่วมมือสถานที่ต่างๆ เพื่อจัดวางจดหมายข่าว แต่ภายใต้การทำงานที่กองบรรณาธิการยังคงมีภารกิจประจำอื่นค่อนข้างมาก จึงเป็นอุปสรรคต่อเรื่องความสม่ำเสมอของจดหมายข่าวอยู่เช่นกัน

"เป็นหนังสือเกี่ยวกับท้องถิ่นที่หาอ่านยาก"

"การทำประโยชน์ให้เกิดแก่สาธารณชนนั้นเป็นสิ่งที่น่านับถืออย่างยิ่ง นับเป็นการเพาะบ่มความสงบ ร่มเย็นให้เกิดแก่ประเทศชาติและแก่โลก จึงขอให้กำลังใจในการต่อสู้"

"กว่าจะเป็นฮักแพงได้ก็ต้องแลกเปลี่ยนกับอะไรมากมาย ถึงแม้จะเป็นนามธรรม แต่เชื่อว่าเมื่ออ่าน ฮักแพงแล้วได้อะไรเป็นรูปธรรม"

จะรุกหรือรับ...ก็ต้องวางแผนและออกแบบ

ดังที่กล่าวไปแล้ว การไม่ชี้เฉพาะเจาะจงกลุ่มเป้าหมายที่แน่ชัด ย่อมส่งผลต่อการคิด วางแผน และออกแบบการสื่อสารอย่างแน่นอน นอกเหนือจากการให้ความสำคัญกับธรรมชาติอันเป็นจุดเด่น จุดด้อย ของสื่อแต่ละประเภท ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นการคิดวางแผนเพื่อใช้สื่อในเชิงรุกด้วยการออกแบบ วางแผนหรืออาจต้องผลิตสื่อขึ้นเอง หรือเป็นการทำงานสื่อในเชิงรับ เช่น การมีสื่อมวลชนให้ความสนใจติดต่อเข้ามาয়โครงการ ก็ต้องวางแผนและออกแบบอย่างรอบคอบเช่นเดียวกัน

การสื่อสารเชิงรุก ซึ่งคณะทำงานอีกแพ่ง...แปงอุบล ช่วยกันคิด ออกแบบ หรือบางครั้งต้องผลิตกันเองด้วย ตั้งแต่การทำแผ่นพับ โปสเตอร์ ป้ายผ้า เอกสารแจก หรือ FACT SHEET จดหมายข่าว หนังสือเล่มเล็ก วิซีดี ละครหุ่น เวทีสาธารณะ รวมทั้งเว็บไซต์ เพื่อสื่อสารความมุ่งหวังของโครงการในแต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้น เช่น ละครหุ่น สูปเก่าว่าอุบล เวทีโล่ห์ลสาธารณะ รวมทั้งการใช้สื่อเพื่อนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงแก่สาธารณะให้รับรู้ในเวทีต่าง ๆ เช่น หนังสือเล่มเล็กประเศียมของในเวทียุทธศาสตร์เมืองชายแดน เอกสารแจกในเวทีโล่ห์ลสาธารณะ เรื่องการจรรยาจร ความยั่งยืนของเวทีโล่ห์ลสาธารณะ พลังท้องถิ่นสาธารณะกับการออกแบบชีวิตท้องถิ่น และการสื่อสารกับสาธารณะ เป็นต้น

ประสบการณ์จากการใช้สื่อเชิงรุกข้างต้นถือเป็นการลงทุนที่ตรงเป้าหมายของผู้สื่อสาร เพราะสามารถกำหนดเนื้อหา และออกแบบรูปด้วยตัวเองได้ รวมทั้งเรื่องงบประมาณที่ไม่ต้องลงทุนมากแต่ให้ผลชัดเจน ตรงตามที่ต้องการ แต่จุดอ่อนหากต้องลงมือผลิตเอง คือ จำเป็นต้องมีเวลาและความทุ่มเทที่มากพอหากต้องการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การใช้สื่อป้ายผ้า อาจดูว่าเรียบง่าย ไม่ทันสมัย แต่ในความเป็นจริงแล้ว ป้ายผ้า ถือเป็นสื่อที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีของคนในท้องถิ่นอย่างมาก เพราะในทุกวันต้องมีคนใช้ยานพาหนะสัญจรไปมา อีกทั้งมีกระบวนการผลิตที่ง่าย ต้นทุนไม่สูง แต่การใช้สื่อประเภทนี้ควรทิ้งช่วงระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์ก่อนการจัดงานให้นานพอสมควรเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสพบเห็นจนเกิดการจดจำได้ โดยจุดที่ควรติดตั้งควรเป็นจุดที่สังเกตเห็นได้ง่าย และมีผู้สัญจรผ่านไปมาค่อนข้างมาก

การใช้สื่อเชิงรุกในโครงการย่อยหนึ่ง เช่น ประเทศฮิมของ ด้วยการเปิดเวทีสาธารณะเรื่อง FTA ซึ่งในข้อเท็จจริงเป็นปรากฏการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อคนทุกระดับในสังคม แต่เมื่อมีการจัดกิจกรรม กลับพบว่ามีคนเพียงส่วนน้อยที่จะให้ความสนใจและรับฟังอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อจัดหัวข้อ **"สิทธิบัตรยา : กับดักอเมริกากับการค้าเสรี"** มีผู้เข้าร่วมเพียง 20-30 คนเท่านั้น ในจำนวนนั้นส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านจากเครือข่ายรอบนอกมากกว่าจะเป็นผู้ประกอบอาชีพด้านยาหรือสาธารณสุข ทำให้คณะทำงานต้องทบทวนกันอย่างหนักกว่าเป็นเพราะสาเหตุใด

สิ่งที่คณะทำงานค้นพบน่าจะเกิดขึ้นเพราะสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ชื่อ**หัวข้อการเสวนา** มีความเป็นทางการ ให้ความรู้สึกไกลตัวมากกว่าเป็นเรื่องใกล้ชิดกับคนฟัง ทำให้คนท้องถิ่นไม่ได้รู้สึกว่าเป็นเรื่องดังกล่าวกว่าจะกระทบหรือเปลี่ยนแปลงอะไรในชีวิตของเขาทั้งที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง ประการที่สอง เนื่องด้วย **สถานที่จัด** คือ ห้องประชุมสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งเป็นสถานที่ราชการ แต่เนื่องจากการจัดงานวันอาทิตย์ ทำให้มีผู้เข้าร่วมน้อยอย่างไม่คาดคิด การจัดเวทีสาธารณะครั้งต่อมาซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับเขตการค้าเสรีที่จะกระทบต่อธุรกิจขนาดเล็ก จึงลองปรับชื่อเวทีใหม่เป็น **"ธุรกิจท้องถิ่นในกระแสทุนนิยมโลก"** และได้ประสานขอความร่วมมือกับภาคธุรกิจโรงแรมในท้องถิ่น

ขอใช้สถานที่ฟรีจาก ณ โรงแรมเนวาด้าแกรนด์ ปรากฏว่ามีผู้เข้าร่วมหน้าตาขึ้น และส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ รวมทั้งหอการค้าในจังหวัดอุบลราชธานี ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจึงน่าจะอธิบายถึงความสำคัญของกระบวนการคิด วางแผน และออกแบบกิจกรรม รวมทั้งสรุปบทเรียนจากการทำงานเพื่อปรับปรุงในเรื่องการใช้สื่อเพื่อขับเคลื่อนงานให้เกิดความสำเร็จได้

ในอีกโครงการย่อยหนึ่งเกี่ยวกับการสืบค้นชีวิต ความคิด ผลงานเพลงของคีตกวีลุ่มน้ำโขง พงษ์ศักดิ์ จันทรุกขา เพื่อเผยแพร่งานความคิดและบทเพลงที่สะท้อนความเป็นอีสานและเมืองอุบลลู่สาธารณะ คณะทำงานโครงการย่อยได้พิจารณาเลือกใช้สื่อภาพเคลื่อนไหวหรือวีซีดี ในรูปแบบสารคดีขนาดความยาว 20 นาที เพื่อสะท้อนให้เห็นภาพและแง่มุมการใช้ชีวิตและการทำงานของพ่อพงษ์ศักดิ์ โดยไปถ่ายทำในสถานที่จริงตลอดเรื่อง นอกจากนี้ ยังได้ผลิตหนังสือเล่มเล็กขนาดพกพา ชื่อ **แม่ผูก ดอกคุณ เลี้ยงแคน** เพื่อนำเสนอผลงานเพลงและที่มาของการเขียนเพลงของครูเพลงท่านนี้

การใช้สื่อภาพเคลื่อนไหวช่วยสร้างความเข้าใจได้ง่ายเพราะมีทั้งเนื้อหาและภาพประกอบกัน ประกอบกับเรื่องราวชีวิต ความคิด ผลงานของครูเพลงพงษ์ศักดิ์ จันทรุกขา ทำให้สื่อวีซีดีนี้เหมาะกับกลุ่มผู้สนใจเฉพาะ แต่การเผยแพร่แก่สาธารณะเพื่อให้เกิดการรับรู้อย่างกว้างขวางก็เป็นสิ่งจำเป็น แต่ที่ผ่านมา ยังไม่สามารถเผยแพร่ได้มากนัก การเผยแพร่สื่อวีซีดีจะก่อเกิดประโยชน์มากขึ้นหากใช้ควบคู่กับกิจกรรมอื่นประกอบด้วยเช่น การเสวนาพูดคุย เป็นต้น

การใช้สื่อแบบรุกยังได้แก่ การจัดรายการวิทยุเพื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการระบายข้อมูล การสืบค้นงานภูมิถิ่นภูมิเมืองสู่สาธารณะ และเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวความเคลื่อนไหวของโครงการฯ ให้คนอุบลได้รับทราบและร่วมแลกเปลี่ยนทางโทรศัพท์ด้วย โดยการเข้าไปใช้สื่อวิทยุเกิดขึ้นเมื่อมีโครงการ สื่อสร้างสุขซึ่งได้รับทุนจาก สสส. เกิดขึ้นใน จ.อุบลราชธานี จึงถือเป็นโอกาสที่ดีไม่เฉพาะเพียงคนอุบลฯ แต่หมายถึงต่อโครงการชีวิตสาธารณะฯ ด้วย

ความกระตือรือร้นและต้องการเรียนรู้ที่มีมากในช่วงแรก ทำให้มีรายการทั้งหมดมากถึง 6 รายการ คือ รายการชักแพงแบ่งรอยยิ้ม (ละครหุ่นชักแพง) รายการศิลปะ...ศิลป์ิน (เพลงลูกทุ่ง เน้นผลงานครู เพลงพงษ์ศักดิ์) รายการโสเหล่ยามแลงกับชักแพง...แบ่งอุบล (เวทีโสเหล่) รายการประเทศฮิมของ (เวทีสาธารณะเขตการค้าเสรีและจีเอ็มโอ) รายการศาลาแซบ (อาหารและความหลากหลายทางวัฒนธรรม) และ รายการท่องเที่ยวธรรม (ประวัติและหลักธรรมของพระเถระในอดีต) โดยผู้จัดรายการส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่ร่วมกิจกรรมในแต่ละโครงการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่โครงการด้วย แต่เมื่อเวลาผ่านไป หลายรายการต้องยุติลงเพราะผู้จัดไม่มีเวลาไปจัดได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้วยเหตุผลทางการเรียน การงาน และเรื่องส่วนตัว จึงต้องคืนเวลาให้กับสถานีเพื่อดำเนินการต่อไป

การทำงานสื่อสารผ่านวิทยุ ได้เป็นเสมือนอีกพื้นที่หนึ่งในการฝึกฝนการทำงานเพื่อสังคมของกลุ่มเยาวชน รวมทั้งการพัฒนาทักษะการจัดรายการวิทยุ ฝึกฝนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสำนักงานจะเป็นฝ่ายสนับสนุนข้อมูล การประสานงานกับสถานีวิทยุ หรือบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ และจัดประชุมถอดบทเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดรายการวิทยุ ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งแนวทางการจัดรายการที่น่าสนใจร่วมกัน

สำหรับการตอบรับจากการจัดรายการวิทยุเป็นเรื่องที่ยากจะวัดผลได้ เพราะไม่สามารถระบุกลุ่มผู้ฟังได้แน่ชัดจึงอาจสื่อสารได้ไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย ถึงแม้จะมีการเลือกวันเวลาที่ออกอากาศอย่างเหมาะสมแล้วก็ตาม แต่เนื่องด้วยจากข้อจำกัดของสถานีเอง เช่น เรื่องคลื่นความถี่ที่ต้องควบคุม อีกทั้งกระแสความสนใจรายการเพลงมากกว่ารายการที่มีเนื้อหาสาระทำให้มีคนฟังค่อนข้างน้อย ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของผู้คนในท้องถิ่น

บทเรียนจากการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้าไปเรียนรู้ที่จะสื่อสารกับสาธารณะผ่านคลื่นวิทยุ นอกจากเห็นการเติบโตในเชิงทักษะเรื่องการจัดรายการวิทยุของน้อง ๆ เยาวชนแล้ว ยังค้นพบด้วยว่าการจะสื่อสารเนื้อหาสาระซึ่งอาจดูเป็นวิชาการเกินไปจำเป็นต้องมีเทคนิคในการถ่ายทอดให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และต้องน่าสนใจพอที่จะหลาความเคยชินเดิม ๆ ของคนฟังส่วนใหญ่ที่ฟังแต่เรื่องสบาย ๆ สาระเบา ๆ ให้ได้ ประกอบกับการที่ผู้ดำเนินรายการส่วนใหญ่เป็นเยาวชนจึงยังขาดประสบการณ์การถ่ายทอดเรื่องที่ยากและซับซ้อนให้เข้าใจง่าย นอกจากนี้ การที่สำนักงานยังให้การสนับสนุนเรื่องข้อมูล หรือเทคนิคการจัดรายการได้ไม่เต็มที่และต่อเนื่องเนื่องจากมีภารกิจอื่นที่ต้องดูแลก็เป็นอีกอุปสรรคหนึ่ง เช่นเดียวกับปัญหาเรื่องการนำความรู้จากการอบรมมาปฏิบัติจริงยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

"ตั้งแต่ผมทำโครงการหรือช่วยงานโครงการโน่นนี่มาก็เยอะ ยังไม่เคยเห็นใครเห็นความสำคัญ ของสื่อมากเท่าโครงการชีวิตสาธารณะท้องถิ่นน่าอยู่เลย ในงานวิทยุชุมชน มีการร่วมวางแผนรายการ ซึ่งทีมอีกแห่งมาเข้าร่วมมากที่สุดจนแทบยึดครองสถานี! บางคนได้ตำแหน่งเป็นมืออาชีพที่สถานีอื่น ๆ บางคนเป็นพิธีกรในงานต่าง ๆ แต่น่าเสียดายที่การฝึกทักษะยังไม่ต่อเนื่อง หลายคนยังไม่สามารถพัฒนา ทำรายการให้น่าฟังได้ หากมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องคิดว่าจะเกิดประโยชน์กว่านี้"

ลูชัย เจริญมุขยพันธ์
ผู้จัดการโครงการสื่อสร้างสุข จ.อุบลราชธานี

สำหรับสื่อเชิงรุกอีกประเภทหนึ่งที่คณะทำงานเลือกใช้แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ก็คือ **สื่อ** **เว็บไซต์ www.hugpangubon.com** โดยมุ่งหวังจะเป็นอีกพื้นที่หนึ่งสำหรับรายงานข่าวสาร ความเคลื่อนไหวกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการ และเป็นพื้นที่สาธารณะในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกรณีต่าง ๆ ของผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมเว็บไซต์ แต่ผลที่เกิดขึ้นมีผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมน้อยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยตัวสื่อเองที่มีผู้เข้าถึงเพียงบางกลุ่ม เช่น วิทยุรุ่น หรือกลุ่มคนทำงานที่ต้องใช้คอมพิวเตอร์เป็นประจำ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถปรับข้อมูลให้มีความทันสมัยได้อย่างต่อเนื่องจึงต้องยุติลงในที่สุด

การเลือกใช้สื่ออินเทอร์เน็ตจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับนิสัยการเปิดรับสื่อและวิถีการใช้งานของกลุ่มเป้าหมาย ถึงแม้สื่ออินเทอร์เน็ตจะลงทุนต่ำและกระจายถึงคนในวงกว้างได้ก็ตาม แต่หากเป็นองค์กรขนาดเล็กและยังไม่เป็นที่รู้จักกว้างขวางย่อมส่งผลต่อการจดจำชื่อเว็บ ซึ่งเป็นข้อจำกัดหนึ่งของการเข้าถึงเว็บไซต์ ขณะเดียวกันความพร้อมและเวลาของเจ้าหน้าที่ที่สามารถทุ่มเทให้กับการปรับหน้าเว็บให้มีความทันสมัยทันเหตุการณ์เป็นสิ่งจำเป็น เพราะธรรมชาติของสื่อชนิดนี้ต้องการการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวมากกว่าหยุดนิ่งกับที่

สื่อเชิงรุกที่ไม่ต้องถึงกับลงแรงเอง แต่อาศัยการทำงานร่วมกับเครือข่ายที่ทำงานเชื่อมโยงกับ อาชีพสื่อสารมวลชนหรือจะไม่ก็ตามก็เป็นสิ่งจำเป็นโดยไม่ต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ มากมาย เช่น การใช้วิทยุโทรศัพท์เข้าไปร่วมพูดคุยและประชาสัมพันธ์ในรายการรวมมิตรคิดทำ สวท. อุบลราชธานี FM 98.5 เนื่องจากมีสมาชิกกลุ่มรวมมิตรคิดทำบางคนเป็นคณะทำงานโครงการอยู่ และผู้ฟังส่วนใหญ่เป็นพลเมือง ที่มีความตื่นตัวต่อประเด็นสาธารณะในท้องถิ่นค่อนข้างมาก

นอกจากนี้ ยังมีการช่วยประกาศข่าวประชาสัมพันธ์และการพูดคุยถึงงานที่จะจัดขึ้นโดย คณะทำงานซึ่งเป็นผู้จัดรายการในสถานีวิทยุอื่น ๆ รวมทั้งเสียงตามสายของเทศบาลนคร โรงเรียน หรือแม้แต่การประกาศข่าวหน้าเสาธงในโรงเรียนโดยเยาวชนคณะละครหุ่นชักแพงซึ่งได้เข้าไปเป็นคณะกรรมการโรงเรียนนรินกุล ก็ล้วนเป็นช่องทางในการสื่อสารถึงกลุ่มคนที่หลากหลายในเมืองอุบล แต่เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด คณะทำงานควรต้องทำเป็นกระดาะข่าวใบเล็ก ๆ หรือจะเป็นจดหมายข่าว ประชาสัมพันธ์ก็ได้เพื่อแจกให้เครือข่ายได้ช่วยสื่อสารให้อย่างไม่ผิดเพี้ยน

ส่วนการสื่อสารในเชิงรับ ซึ่งในที่นี้หมายถึงการมีสื่อมวลชนในท้องถิ่นให้ความสนใจ ติดต่อกัน เพื่อให้ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ทั้งข่าวและกิจกรรมความเคลื่อนไหวของชักแพง...แปงอุบล เช่น การติดต่อกับเข้าไปจัดรายการคลื่นสาธารณะ ชักแพงแปงอุบล ณ ศูนย์การเรียนรู้วิทยุชุมชนหนองบัว FM 90.5 ซึ่งเป็นคลื่นหลักด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และเพลงลูกทุ่ง ทางผู้จัดซึ่งเป็นคณะทำงานโครงการจึงนำ เนื้อหาของโครงการชักแพงครูเพลงเมืองดอกบัว พงษ์ศักดิ์ จันทร์อุษา ไปจัด ทำให้ผู้ฟังได้รับความรู้ เรื่องราวชีวิต และผลงานของครูเพลงเลือดอุบลคนนั้นมากขึ้น

สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งมีอยู่มากในจังหวัดอุบลราชธานี การติดต่อเชิญมาทำข่าวแต่ละครั้ง ทำให้ คณะทำงานได้รับความไว้วางใจจากหนังสือพิมพ์หอการค้าจังหวัด หนังสือพิมพ์อุบลคนรุ่นใหม่ และ หนังสือพิมพ์บิสิเนสส์ สามารถนำบทความกิจกรรมหรือข่าวประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ไปตีพิมพ์ได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย หนังสือพิมพ์บางฉบับที่ติดต่อขอให้ ชักแพง...แปงอุบล สัมภาษณ์สมาชิก ทางสำนักงานก็จะขอแลกด้วยการมีพื้นที่สำหรับตีพิมพ์งานของโครงการลงในฉบับนั้น ๆ เป็นประจำด้วย

ซึ่งในความเป็นจริงถือเป็นการช่วยกองบรรณาธิการไปในตัว เพราะสื่อท้องถิ่นส่วนใหญ่มักมีข้อจำกัดในการหาข่าวหรือเขียนเรื่องอยู่เช่นกัน กลายเป็นบทเรียนเรื่องการจัดการกับระบบสื่อสารมวลชนที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนงานชีวิตสาธารณะให้กระจายสู่คนในวงกว้างได้มากยิ่งขึ้น

เลือกใช้สื่ออย่างไร...ไปให้ถึงเป้าหมาย

ด้วยคุณลักษณะเฉพาะและข้อจำกัดของสื่อแต่ละประเภท จึงเป็นไปได้ที่ช่องทางการสื่อสารเพียงอย่างเดียวจะสามารถทำให้งานสื่อสารสัมฤทธิ์ผลดังเป้าหมายที่ต้องการ การเข้าใจธรรมชาติของสื่อแต่ละประเภท ผสมผสานกับบริบททางวัฒนธรรมการเปิดรับสื่อของคนในท้องถิ่นและช่องทางการสื่อสารในพื้นที่ที่มีอยู่จึงกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจว่าจะเลือกใช้สื่ออะไร และสื่ออย่างไรเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายที่วางไว้ นอกเหนือจากการมีเนื้อหาสาระที่พร้อมจะสื่อสารอยู่แล้วในมือ แต่สิ่งสำคัญควรต้องคำนึงถึงด้วยก็คือ การต้องวางแผนและออกแบบอย่างแยบยลนั่นเอง ตัวอย่างการใช้สื่อที่หลากหลายภายใต้วัตถุประสงค์เนื้อหาที่ไม่แตกต่างกันมากนักในโครงการซูบเก่า...ไว้อาบลพอบจะเป็นบทเรียนในเรื่องนี้ได้

การวางแผนและออกแบบการใช้สื่อที่หลากหลายในงาน **ชูปเก่า...เว้าอูบล** เริ่มตั้งแต่เมื่อทีมงานทำการสืบค้นภาพเก่า สัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการแล้ว จะนำมาเขียนเป็นบทความลงในจดหมายข่าวอักษะ และส่งไปลงวารสารข่าวทุ่งศรีเมือง...ทุกเรื่องเมืองอุบล ซึ่งเป็นสื่อทางเลือกอีกฉบับภายใต้การสนับสนุนของ สสส. เช่นเดียวกัน ยิ่งกว่านั้น คณะทำงานจะนำข้อมูลที่ได้มาผลิตเป็นสารคดีรายการชูปเก่าเว้าอูบล โดยตัดต่อภาพเก่าเหล่านั้นพร้อมคำบรรยาย ส่งเป็นวีซีดีเพื่อออกอากาศทางสถานีเคเบิลทีวี ซึ่งเป็นที่รู้จักของท้องถิ่น คือ สถานีเคเบิลทีวีและราชธานีเคเบิลทีวีเป็นประจำทุกวันจันทร์ถึงศุกร์

นอกจากนี้ ภาพเก่าและคำบรรยายส่วนหนึ่งยังได้นำมาจัดทำเป็นชุดนิทรรศการชูปเก่า...เว้าอูบล สำหรับแสดงในงานต่าง ๆ เช่น ลานโสเหล่สาธารณะ หรือในการร่วมงานกับเครือข่ายต่าง ๆ ในจังหวัด

การใช้สื่อที่ค่อนข้างหลากหลายภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกัน นอกจากจะเป็นการระบายข้อมูลสู่สาธารณะแล้ว ยังเป็นการสร้างความประทับใจและแรงจูงใจให้กับเจ้าของภาพเก่าอย่างมากอีกด้วย ทำให้เกิดความกระตือรือร้นและสร้างคุณค่าความหมายในฐานะเจ้าของภาพเก่าที่สามารถเล่าเรื่องเมืองอุบลในแต่ละยุคสมัยได้ ประการสำคัญก่อนนำเสนอผลงานสู่สาธารณะยังเป็นการตรวจสอบข้อมูลงาน **ชูปเก่า...เว้าอูบล** อย่างรอบด้านยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ที่พบเห็นได้ทราบพัฒนาการที่ผ่านมาของบ้านเมืองตนเอง โดยการสื่อสารผ่านภาพซึ่งรับรู้ได้อย่างรวดเร็วมากกว่าการอ่านจากตำรา ภายใต้งบประมาณ

การผลิตที่ไม่ต้องลงทุนสูง และเมื่อสิ้นสุดโครงการยังสามารถรวบรวมงานสารคดีทั้งหมดเป็นชุดวีซีดี ภาพเก่าหมวดหมู่ต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ตามสถาบันการศึกษาและหน่วยงานสาธารณสุขประโยชน์ต่าง ๆ ได้อีก รวมทั้งการจัดทำหนังสือภาพรวมสรุปเก่า...ไว้อุบลฉบับสมบูรณ์อีกด้วย

สื่ออย่างไร...ให้มียุทธศาสตร์

 เป็นที่ทราบแล้วว่า เมื่อคิดจะสื่อสารย่อมมีอาจจะเลยจุดมุ่งหมายของการสื่อสารแต่ละครั้ง ไปได้ เพราะยอมหมายถึงประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการสื่อสารแต่ละครั้ง จึงจำเป็นต้องมีการ ออกแบบการใช้เครื่องมือสื่อสารอย่างมียุทธศาสตร์ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการการกำหนด ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการสื่อสารเพื่อหนุนเสริมประสิทธิภาพงานให้บรรลุเป้าหมายโครงการชีวิต สาธารณะ - ท้องถิ่นน่าอยู่ โดยอาจารย์เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์และคณะ เมื่อวันที่ 14-16 กรกฎาคม 2548 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ทำให้คณะทำงานได้เรียนรู้ระดับชั้นของการสื่อสารอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 (ได้) ผู้ส่งสารทำหน้าที่เพียงได้ใช้สื่อเพื่อสื่อสารกับสาธารณะ แต่อาจไม่ตรง วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ หรือไม่อาจทราบได้ว่าบรรลุผลตามที่โครงการมุ่งหวังไว้หรือไม่

ระดับที่ 2 (ให้) ผู้ส่งสารทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ สาธารณะ เกิดการรับรู้ โครงการเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น แต่ผู้ส่งสารไม่สามารถใช้ผลของการสื่อสารนั้นเพื่อการขับเคลื่อน งานโครงการให้เกิดประโยชน์ได้เท่าที่ควร

ระดับที่ 3 (ใช้) ผู้ส่งสารเริ่มหวังผลสะท้อนกลับ สามารถใช้ประโยชน์จากการสื่อสารได้อย่าง มีประสิทธิภาพขึ้น ทั้งเพื่อให้ผู้รับสารได้รู้จักเกี่ยวกับโครงการ มีความเข้าใจ หรือก่อให้เกิดความคิดที่จะร่วม ไม่ร่วมมือทำกิจกรรมใด ๆ ด้วยกันต่อไป (good view)

ระดับที่ 4 (ชวน) ผู้ส่งสารแสดงเจตนาที่จะชักชวน เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ผู้รับสารที่มีแนวคิด

อยากมาเข้าร่วมให้สามารถเข้าร่วมได้อย่างเป็นรูปธรรม (เกิด action) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติหรือพฤติกรรมบางอย่างได้

ระดับที่ 5 (เชื่อ) ผู้ส่งสารได้ปลูกฝังชุดความเชื่อหรือแนวคิดที่โครงการมุ่งหวังเข้าไปในความคิดของผู้รับสารด้วยได้ และหวังผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนทางแนวคิดของผู้รับสารได้

ระดับที่ 6 (ซง) ผู้ส่งสารทำหน้าที่ส่งต่อชุดความเชื่อหรือแนวคิดเข้าสู่ระดับนโยบาย ผลักดันให้เกิดเป็นยุทธศาสตร์ หรือเป็นวิถีปฏิบัติของท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไปได้ แม้จะจบโครงการไปแล้วก็ตาม

อย่างไรก็ดี การจะบรรลุจุดมุ่งหมายในการสื่อสารเพียงใดนั้น ยังต้องพิจารณาปัจจัยอื่นประกอบด้วย นั่นก็คือ คุณภาพของเนื้อหาที่สื่อออกไป ความถี่ในการสื่อสารในช่วงเวลาหนึ่ง ช่วงระยะเวลาการทิ้งห่างของการสื่อสาร ช่องทางการสื่อสารที่เลือกใช้ รวมถึงช่วงจังหวะ เวลา และโอกาสของการทำการสื่อสารแต่ละครั้งอีกด้วย

เห็นยุทธศาสตร์การใช้สื่อแบบนี้แล้ว การจะสื่อสารครั้งต่อไปจึงต้องคิดให้รอบคอบว่าควรจะทำอย่างไรจึงจะ **สื่อให้ถึงคน ส่งให้ถึงเป้า** เพื่อให้กระบวนการสื่อสารสาธารณะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างพลังทางสังคมได้โดยจริง

บทสรุปและทิ้งท้าย

 เมื่อมองการสื่อสารเป็นกลไกหนึ่งในการทำงาน การได้ค้นหาแล้วว่าเหตุที่ต้องการสื่อสาร สิ่งใดออกไปแต่ละครั้งนั้นคืออะไร ใครคือกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง เพื่อจะได้นำมาสู่การวางแผนและออกแบบ เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการวางยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อสื่อให้ถึงคน ส่งให้ถึงเป้าหมายตามที่ต้องการ สิ่งสำคัญ คงไม่มีอะไรยิ่งใหญ่ไปกว่าการได้ทดลองทำ ลงมือปฏิบัติ และทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น และเรียนรู้ที่จะสื่อสารกับทั้งคนเล็กคนน้อยหรือกับสาธารณะอย่างมีรู้เห็นอยู่ หน่าย เพราะการสื่อสารที่ทรงคุณภาพนั้น ย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้จากทฤษฎีหรือข้อปฏิบัติใดที่ตายตัว หากเป็นกลไกแห่งการสื่อสารที่ต้องปรับเปลี่ยนและลื่นไหลไปตามบริบทเงื่อนไขของสภาวะการทำงานที่ แวดล้อมให้มากที่สุด

การใช้สื่อเพื่อขับเคลื่อนงานชีวิตสาธารณะ ภายใต้โครงการชีวิตสาธารณะ - ท้องถิ่นน่าอยู่ จ.อุบลราชธานี อาจเป็นเพียงบทเรียนและประสบการณ์หนึ่งของความพยายามที่จะสื่อสารเรื่องที่ใหม่ และยากกับสาธารณะ โดยอาศัยกรอบคิด วิธีการ ตลอดจนประสบการณ์ที่สั่งสมมาในแต่ละคนแต่ละ ความคิด แต่พลังของการสื่อสารกับสาธารณะเพื่อขับเคลื่อนงานให้ไปถึงเป้าหมายแห่งการร่วมเอารัฐ ในเรื่องราวของท้องถิ่นคงไม่อาจสำเร็จลงได้ หากผู้ที่ต้องการสื่อสารขาดแรงขับเคลื่อนภายในสู่การ ทำให้เกิดควมมีชีวิตสาธารณะให้ปรากฏอยู่แก่ท้องถิ่นของตนเอง ⊕

ยกสุดท้าย... ทั้ยสุดท้าย

⊕ ยกสุดท้าย...ท้ายสุด

ขอบคุณคนที่ร่วมสร้างสรรค์

คุณพ่อพงษ์ศักดิ์ จันทรุกษา
คุณสุชัย เจริญมุขยพันธ์
คุณวิทยา บุญฉวี
คุณสดีใส สร้างโศรก
คุณศศิธร ศรีคุณ
คุณอัมพร วาภพ
คุณนภภรณ์ คันศร
คุณสมรภูมิ ลำภา
คุณศิรินทิพย์ เพิ่มยินดี
คุณบันลือ กุณรักษ์
เจ้าของภาพเก่าในงานฮูปเก่า...เว้าอุบล
ชุมชนราชธานีโอศก
โครงการก่อสร้างสุข จ.อุบลราชธานี
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุบลราชธานี
โรงแรมเนวาด้าแกรนด์

อ.ปัญญา แพงเหล่า
คุณสมศักดิ์ รัฐเสรี
คุณทรงวิทย์ รัตจินดา
คุณธีรพล อ้นมัย และคณะ
คุณสิริพร วิทยาขาว
คุณธิดารัตน์ ขำคม
คุณวันชนะ มงคลชัย
คุณกฤษกร ผ่องแผ้ว
คุณเพชรรัตน์ กาญจนรัตน์
สมาชิกคณะละครหุ่นฮักแพง
เจ้าของบทความในจดหมายข่าวฮักแพง
เทศบาลนครอุบลราชธานี
คณะศิลปศาสตร์ ม.อุบลราชธานี
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
สถานีโสมณเคเบิลทีวี

สถานีราชธานีเคเบิลทีวี ศูนย์การเรียนรู้วิถีชุมชนหนองบัว
รายการรวมมิตรคิดทำ สวท. อุบลราชธานี หนังสือพิมพ์อุบลคนรุ่นใหม่
หนังสือพิมพ์บิสิเนส หนังสือพิมพ์หอการค้า
มูลนิธิเข้าถึงเอดส์ (AIDS ACCESS) กลุ่ม FTA WATCH
มูลนิธิกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (GREENPEACE)
องค์กรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทย (BIOTHAI)
โครงการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (คสม.) จ.อุบลราชธานี

เจ้าหน้าที่โครงการชีวิตสาธารณะ - ท้องถิ่นน่าอยู่ จ.อุบลราชธานี

น.ส.วิลาวัณย์ เอื้อวงศ์กุล ผู้ประสานงานโครงการ
น.ส.ศันสนีย์ ชินภาษา
น.ส.สุภาพร นิภานนท์
น.ส.วนิดา เจียมรัมย์
น.ส.นงลักษณ์ ดิษฐวงษ์
น.ส.จกกลณี ศิริรัตน์

อีกแพง...แปงอุบล เริ่มต้นการทำงานด้วยการระดมความคิดเห็นของคนเมืองอุบลจนได้ประเด็นที่เป็นฐานรากความเป็นเมืองนักปราชญ์ จากนั้นได้ทำการสืบค้นสัมพัทธ์ความหลังของท้องถิ่น และสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อสร้างจิตวิญญาณและความรู้สึกในความเป็น "เรา" หรือตัวตนของท้องถิ่น ให้ชัดและมีพลัง ผ่านประเด็นงานความเคลื่อนไหวทั้งหมด 6 โครงการย่อย

1. ซูปเก่า...เว้าอุบล

สืบค้นซูปเก่า (ภาพเก่า) และเปิดดวงเสวนาผ่านภาพเก่า โดยเจ้าของภาพและผู้รู้ ผู้เกี่ยวข้องเพื่อช่วยกันเติมเต็มประวัติศาสตร์ของเมืองอุบลฯ ให้ครบถ้วนและมีชีวิตชีวภาพเก่าทั้งหมดถูกนำมาจัดระบบเป็นหมวดหมู่และทยอยเผยแพร่ทางจดหมายข่าว เคเบิลทีวี นิทรรศการ และจัดทำเป็นหนังสือ "ซูปเก่า...เว้าอุบล" หนังสือประวัติศาสตร์เมืองอุบลฉบับแรกที่เกิดขึ้นจากฝีมือของภาคประชาชน

2. ท่องธารธรรม

สืบค้นอัตชีวประวัติและหลักธรรมคำสอนของพระเถระเมืองอุบลที่ควรค่าแก่การเป็นแบบอย่างที่ดี อาทิ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น และหลวงปู่ชา พร้อมกับการพัฒนากลุ่มเยาวชนให้เข้ามาเรียนรู้การเป็นมัคคุเทศก์เพื่อบอกเล่าความภาคภูมิใจของท้องถิ่น รวมทั้งการมีหลักธรรมคำสอนเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตประจำวัน

3. เชิดชูบรรพชนคนการเมืองและเสรีไทย :

ทองอินทร์ ภูริพัฒน์

สืบค้นเรื่องราวชีวิตและผลงานของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ อดีตนักการเมืองผู้เป็น สส.สมัยแรก และหัวหน้าเสรีไทยในจังหวัดอุบลราชธานี ผ่านสื่อละครหุ่นเพื่อเป็นต้นแบบชีวิตที่ดีแก่เยาวชน รวมถึงสะท้อนภาพการเป็นนักการเมืองที่ดี และสำนักทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่น

4. เชิดชูครูเพลงเมืองดอกบัว : พงษ์ศักดิ์ จันทรุกข

สืบค้นชีวิต ความคิด และผลงานครูเพลง พงษ์ศักดิ์ จันทรุกข ศิลปินผู้สะท้อนความเป็นลูกอีสานผ่านงานเพลงและภาพยนตร์จำนวนมาก อาทิ อีสานบ้านเฮา ด่วนบขส. มนต์รักแม่บ้านมูล ก่องข้าวน้อยจำแม่ โดยเผยแพร่ให้สาธารณะร่วมภาคภูมิใจผ่านเวทีเสวนา การประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง การผลิตสารคดี และหนังสือแม่จูน ดอกคูณ เสียงแคน

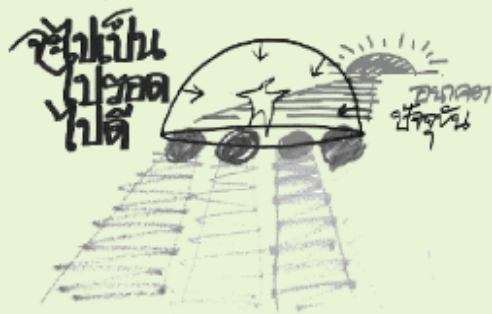
5. ประเทศอิมของ (อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง)

สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แก่คนท้องถิ่นโดยอาศัยแนวคิดการทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย เรื่องไกลตัวให้เป็นเรื่องใกล้ตัว ด้วยการเปิดเวทีสาธารณะในประเด็นที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ผู้คน เช่น ยุทธศาสตร์ CEO เขตการค้าเสรี (FTA) พืชจีเอ็มโอ(GMOs) เพื่อสร้างการตื่นตัว รับรู้ และใส่ใจกับความ เป็นไปของบ้านเมือง อันจะนำไปสู่การตั้งรับอย่างรู้เท่าทันกันเพื่อการกำหนดตัวตนของท้องถิ่นในอนาคต

6. ลานโสเหลลสาธารณะ (การพัฒนาที่วางสาธารณะ)

การพัฒนาที่วางสาธารณะของเมืองกับการสร้างชีวิตสาธารณะที่เข้มแข็งของท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยใช้ความเป็นกิจวัตรจัดขึ้นเป็นประจำบนลานสาธารณะกลางเมือง โดยจัดเป็นเวทีเสวนาในประเด็นสาธารณะเพื่อผลักดันการออกมาเอาระยะในท้องถิ่นร่วมกัน รวมถึงกิจกรรมลานดนตรี ลานศิลปะ ลานสุขภาพ เพื่อเป็นอีกทางเลือกสำหรับการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของคนท้องถิ่น

อีกแพง...แปงอุบล ยังได้ใช้กลไกการสื่อสารสาธารณะ ทั้งที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่นและผลิตขึ้นเอง รวมทั้งกระบวนการถอดบทเรียนและสังเคราะห์ความรู้ควบคู่ไปในแต่ละกิจกรรม ตลอดจนระยะเวลาโครงการเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จนตกผลึกเป็นชุดความรู้ให้กับท้องถิ่นมากกว่าเป็นเพียงกิจกรรมที่ผ่านเลยไป

...แม้การจัดเวทีสาธารณะในแง่มุมมองจากคนที่ทำงานยังไม่ถึงเป้าหมายที่ได้วางไว้ แต่จากการสัมผัสทุกครั้งที่ได้มีการจัดงาน จะเห็นกลุ่มใหม่มาร่วมฟัง และเสนอความเห็นในเวทีสาธารณะตลอด เรื่องใดที่เป็นหัวข้อที่น่าสนใจ เช่น เรื่องจีเอ็มโอ ซึ่งกระทบกับคนเมืองอย่างสูง ปรากฏว่ามีคนในเมืองให้ความสนใจมาก เอกสารแจกซึ่งเป็นคู่มือการเลือกซื้ออาหารปลอดภัยเอ็มโอ ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เวทีสาธารณะจึงถือได้ว่า กระตุ้นการเรียนรู้ให้กับคนอุบล เพื่อจะได้เกิดความตระหนัก และเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นกับชุมชนของตน อาจจะเกิดขึ้นกับกลุ่มคนเล็กๆ แต่ก็เชื่อว่าจากจุดเล็กๆ จะขยายไปสู่กว้างได้...